

Dnr V/14563/2022

20.05.2022

Servering av alkoholdrycker

Valvira

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Innehåll

Inledning.....	4
1 Serveringsverksamhet.....	5
1.1 Alkoholdryck	5
1.2 Tillståndsplikt för servering	5
1.3 Personal	6
1.4 Företrädare för tillståndshavaren samt serveringspass	7
1.5 Serveringsförbud och kunder.....	9
1.5.1 Skyldighet att styrka ålder på ett serveringsställe.....	10
1.5.2 Kunder som är berusade eller som betar sig störande	11
1.6 Serveringstider.....	12
1.7 Verksamhet inom serveringsområdet	14
1.8 Betalning av alkoholdrycker	15
1.9 Alkoholportioner vid servering.....	16
1.10 Förbud mot åtgärder som strider mot god sed.....	17
1.11 Detaljhandel med alkoholdrycker i samband med servering...	17
1.12 Köksalkohol och alkoholpreparat	19
1.13 Anskaffning av alkoholdrycker	20
1.14 Alkoholbokföring och alkohollager	20
1.15 Halvårsanmälan för servering	21
2 Marknadsföring av alkoholdrycker på restaurang	22
2.1 Marknadsföring av starka alkoholdrycker	22
2.2 Marknadsföring av svaga alkoholdrycker.....	23
2.2.1 Prissättning av alkoholdrycker och meddelande om pris.	23
2.3 Opassande marknadsföring.....	24
2.4 Spel och lotterier med anknytning till alkoholdrycker	24
2.5 Utnyttjande och tillhandahållande av innehåll som produceras av konsumenter för distribution i datanätstjänster.....	25
2.6 Kombinerade erbjudanden och programpaket.....	26
2.7 Stamkundstillställningar	27
2.8 Produktpresentationer	28
2.9 Reklam för alkoholdrycker på en allmän plats	28
2.10 Förbud mot gottgörelse för pris på alkoholdrycker.....	29
3 Tillsyn och påföljder	30

3.1	Planmässig egenkontroll.....	30
3.2	Myndighetstillsyn	32
3.3	Sanktioner för brott mot serveringsbestämmelserna	33
3.4	Påföljder för överträdelser av bestämmelserna om marknadsföring	34
4	Ansökan om serveringstillstånd	36
4.1	Krav som gäller sökanden	37
4.2	Serveringstillstånd för viss tid	39
4.3	Krav som gäller serveringsstället	40
4.4	Förlängd serveringstid	43
4.5	Servering vid tillställningar och evenemang.....	44
4.6	Detaljhandelstillstånd för serveringsställe	46
4.7	Användningstillstånd för köksalkohol	47
4.8	Anmälan om import av alkoholdrycker i kommersiellt syfte för servering.....	48
4.9	Ändringar i bolagets ägar- och förvaltningsförhållanden eller konkurs	48
4.10	Ändringar i serveringsverksamheten	49
4.11	Ägarbyte och flyttning av verksamheten till en ny affärslokal..	50
4.12	Avslutande av serveringsverksamhet	50
4.13	Tillstånds- och tillsynsavgifter	51

Inledning

Till Valvira's uppgifter som centralt ämbetsverk hör styrning, samordning och utveckling av regionförvaltningsverkens tillståndsförvaltning och tillsyn, produktion av informations-, statistik- och kommunikationstjänster för alkoholförvaltningen, samt tillsyn över detaljhandeln med och serveringen och marknadsföringen av alkoholdrycker i hela landet och på sådana fartyg som har finsk nationalitet (60 § i alkohollagen 1102/2017).

Denna anvisning tar upp centrala frågor samt belyser lagstiftningar och andra anvisningar som gäller servering av alkoholdrycker. Anvisningen är avsedd att användas av regionförvaltningsverken samt företag, arbetstagare och studerande inom branschen.

Anvisningen sammanställer bestämmelserna om servering av alkoholdrycker och tolkningen av dem, och den har genomförts i samarbete med regionförvaltningsverken och Turism- och Restaurangförbundet MaRa Rf.

Syftet med anvisningen är att förbättra fullgörandet av de allmänna mål som ställs i alkohollagen, handleda regionförvaltningsverken vid tillämpningen av alkohollagen och att förtydliga alkohollagens bestämmelser och tolkningen av dem för aktörerna inom branschen, samt att fungera som läromedel för prov för serveringspass. Det väsentliga innehållet i proven för serveringspass finns i 1–3 kap. i anvisningen.

Landskapet Åland kan genom landskapslag föreskriva om undantag från bestämmelserna om servering, och därför kan anvisningen inte till alla delar tillämpas i landskapet Åland.

Anvisningen ersätter Valvira's anvisning Servering av alkoholdrycker 20/2018. Uppdateringen beaktar särskilt praktiska omständigheter som har behövt förtydligande anvisningar. Mer information och anvisningar om servering av alkoholdrycker finns på Valvira's och regionförvaltningsverkens webbplatser www.valvira.fi och www.avi.fi.

Direktör Jussi Holmalahti

Ledande expert Juuso Nieminen

Mer information

Ledande expert Juuso Nieminen, e-postadress:
alkoholi@valvira.fi

1 Serveringsverksamhet

Syftet med alkohollagen (AlkoL) är att få konsumtionen av alkoholhaltiga ämnen att minska genom att begränsa och övervaka den anknyttande näringsverksamheten i syfte att förebygga alkoholens negativa effekter för dem som konsumerar alkohol, för andra människor och för hela samhället (AlkoL, 1 §). En av dessa begränsade och kontrollerade former av näringsverksamhet är servering av alkoholdrycker.

Detta kapitel redogör för de krav i alkohollagstiftningen som gäller servering av alkoholdrycker. Kapitel 5 beskriver närmare de tillstånd och anmälningar som gäller servering av alkohol samt förfaranden i anslutning till dem.

1.1 Alkoholdryck

Med alkoholhaltigt ämne avses i alkohollagen ett ämne eller en produkt som innehåller mer än 1,2 volymprocent etylalkohol, och med alkoholdryck avses ett alkoholhaltigt ämne som är avsett att drickas och som innehåller högst 80 volymprocent etylalkohol (AlkoL 3 §). En alkoholdryck innehåller således mer än 1,2 % och högst 80 % alkohol.

Med en svag alkoholdryck avses en alkoholdryck som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol och med en stark alkoholdryck avses alkoholdryck som innehåller mer än 22 volymprocent etylalkohol (AlkoL 3 §).

1.2 Tillståndsplikt för servering

Med servering av alkoholdrycker avses försäljning av alkoholdrycker för förtäring i lokaler som försäljaren kontrollerar eller under övervakning som ordnas av försäljaren (AlkoL 3 §).

Alkoholdrycker som innehåller mer än 2,8 % alkohol får inte säljas utan tillstånd (AlkoL 5 och 6 §). Alkoholdrycker får inte heller förmedlas eller överlåtas mot arvode (AlkoL 84 §). Serveringstillstånd och de rättigheter som ingår i tillståndet får inte säljas eller på något annat sätt överlåtas helt eller delvis till någon annan (AlkoL 10 §). Endast innehavare av serveringstillstånd och dennes personal får sälja och överlåta alkoholdrycker som serveras.

Bestämmelserna om försäljning av alkohol tillämpas också inom näringsverksamhet på förmedling och överlåtelse av alkoholhaltiga ämnen mot ersättning och av alkoholhaltiga ämnen som marknadsförs i samband med

någon annan nyttighet eller tjänst (AlkoL 3 §). Som servering av alkoholdrycker mot vederlag i strid med alkohollagen betraktas givande av alkoholdrycker, om detta förutsätter köp av någon annan produkt eller tjänst eller något annat vederlag samt annan därmed jämförbar verksamhet, om verksamhetsutövaren inte har serveringstillstånd (AlkoL 3 och 84 §).

Om till exempel en arrangör skaffar alkoholdrycker för vinprovning eller catering och debiterar dryckerna direkt eller som en del av andra avgifter, betraktas det som servering som kräver serveringstillstånd.

Innan serveringsverksamhet inleds ska ett serveringstillstånd sökas och beviljas. Tillståndet är bundet till näringsidkaren och till verksamhetsstället (AlkoL 10 och 18 §). Om restaurangen flyttar till en ny adress eller om verksamhetsutövaren (FO-numret) ändras, måste man ansöka om ett nytt serveringstillstånd. Serveringstillstånd kan även beviljas en sökande som inte har ett serveringsställe, om avsikten är att serveringen ska bedrivas på ett godkänt serveringsområde efter att ha gjort en anmälan om saken till tillståndsmyndigheten (AlkoL 19 och 20 §).

En förutsättning för serveringstillstånd är en utarbetad plan för egenkontroll (AlkoL 18 §). Med plan för egenkontroll avses en plan som tillståndshavaren skriftligen har utarbetat för att säkerställa att verksamheten är lagenlig (AlkoL 56 §).

Om tillståndshavaren beslutar att väsentligt ändra karaktären eller omfattningen av sin verksamhet så att tillståndet inte längre täcker den förändrade verksamheten, ska tillståndshavaren ansöka om ändring av tillståndet innan ändringen genomförs. Inga ändringar får genomföras innan tillståndsmyndigheten har godkänt ändringen av tillståndet (AlkoL 11 §).

Utan serveringstillstånd får alkoholdrycker inte förtäras i förplägnadsrörelser och på andra ställen där allmänheten mot betalning får mat eller förfriskningar, eller under offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster. Platsens ägare, den som ordnar tillställningen eller ordningsvakten får således inte tillåta förtäring av alkoholdrycker på platsen eller vid tillställningen i fråga. (AlkoL 85 §.)

1.3 Personal

Serveringsstället ska ha en så stor personal som behövs med beaktande av verksamhetens omfattning och art för att övervakningen ska vara effektiv och

ordningen upprätthållas effektivt. Tillståndshavaren och dennes personal måste övervaka att förbuden och skyldigheterna enligt alkohollagen iakttas och svara för att ordningen upprätthålls på serveringsstället. (AlkoL 38 och 39 §.)

Planen för egenkontroll ska innehålla en plan angående personalens storlek och uppgifter när det gäller tillsynen av efterlevnaden av förbuden och skyldigheterna i alkohollagen samt en plan för övervakningen av ordningen på serveringsstället under serveringstiden. (social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen 158/2018, SHMf 3 §.)

En person som fyllt 18 år får servera alkohol. En person som har fyllt 16 år får servera alkoholdrycker endast under direkt övervakning av den ansvariga föreståndaren eller någon annan som utsetts för uppgiften. (AlkoL 38 §.) Tillståndshavaren ska ordna övervakningen av serveringen så att den person som ansvarar för serveringen av alkoholdrycker och som fyllt 18 år effektivt kan övervaka serveringen och vid behov ingripa i den. En arbetstagare under 16 år kan ta emot beställningar som innehåller alkoholdrycker i restaurangen, men får inte sälja, dosera eller överlåta alkoholdrycker till kunderna.

Den som säljer alkoholdrycker eller den som deltar i övervakningen av servering får i sitt uppdrag inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel (AlkoL, 38 §).

Tillståndshavaren ska som en del av egenkontrollen se till att personalen känner till sina skyldigheter enligt alkohollagen och enligt planen för egenkontroll. Tillståndshavaren ska föra bok över den utbildning och kompetens som de personer som arbetar på verksamhetsstället har och på begäran lägga fram uppgifterna för tillsynsmyndigheten. (AlkoL 57 §.)

Tillståndsmyndigheten får bestämma villkor eller begränsningar som gäller bland annat antalet anställda om villkoren och begränsningarna är nödvändiga för att trygga övervakningen på serveringsstället och i dess omgivning, förebygga ordningsproblem och problem med oljud för dem som bor i närheten eller garantera allmän ordning och säkerhet (AlkoL 22 §).

1.4 Företrädare för tillståndshavaren samt serveringspass

En ansvarig föreståndare som företräder tillståndshavaren och har utsetts av denne, eller en annan person som tillståndshavaren har utsett för denna uppgift, ska finnas på plats på ett serveringsställe som är öppet för kunder. Den

ansvariga föreståndaren eller någon annan person som utsetts till denna uppgift måste ha fyllt 18 år. (AlkoL 38 §.)

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av de uppgifter som tillståndshavaren har beslutat att den ansvariga föreståndaren eller andra för uppgiften utsedda personen ska utföra (SHMf, 3 §).

En innehavare av serveringstillstånd ska se till att den ansvariga föreståndare eller andra för uppgiften utsedda person har ett intyg som visar personens kunskaper om alkohollagen, alltså ett serveringspass, enligt ett formulär som godkänts av Tillstånds- och tillsynsverket (Valvira) för social- och hälsovården (AlkoL 57 §).

Tillståndshavarens bokföringsskyldighet i fråga om serveringspass kan fullgöras på alternativa sätt:

- tillståndshavaren förvarar kopior av de serveringstillstånd som uppvisats för aktören (på kontoret, på serveringsstället eller i elektronisk form), eller
- tillståndshavaren för en förteckning över de personer som har uppvisat serveringspasset för aktören och en anteckning om när behörigheten har kontrollerats (bilaga till planen för egenkontroll eller elektroniskt dokument).

Serveringspass krävs av ansvariga föreståndare eller andra för uppgiften utsedda personer, varvid den bokföring som lagen förutsätter gäller endast dem som har dessa uppgifter. Tillståndshavaren kan dock som en del av sin egenkontroll föra bok också över serveringspass för den övriga personalen.

Om det finns brister i tillståndshavarens plan för egenkontroll eller om tillsynsmyndigheten har skäl att misstänka bokföringens riktighet, kan myndigheten begära att en kopia av serveringspasset lämnas till påseende.

Serveringspass beviljas av en läroanstalt som med tillstånd av statsrådet eller undervisnings- och kulturministeriet ger utbildning i restaurangservice. Intyget beviljas personer som med godkänt resultat har avlagt ett prov som bedömer deras kunskaper om alkohollagen och kännedom om övervakningsrutinerna eller som har genomgått utbildning eller avlagt examen som omfattar motsvarande kunskaper (AlkoL 58 §).

Grundexamen, yrkes- och specialyrkesexamen inom kosthållsbranschen samt yrkeshögskoleexamen inom turism- och kosthållsbranschen anses motsvara

avläggandet av provet för serveringspass, om examen omfattar kunnande inom de ämnesområden som behandlas i provet. En läroanstalt som ger utbildning i restaurangservice får utfärda ett serveringspass till en person som avlagt examen. (SHMf 7 §.)

Ett intyg över kunskaper om bestämmelserna om servering av alkoholdrycker som har utfärdats av en läroanstalt som ger utbildning inom landskapet Åland godkänns som ett serveringspass (SHMf 8 §).

Den som vid ikraftträdandet av alkohollagen 1.3.2018 i den gamla lagen är behörig att vara ansvarig föreståndare för ett serveringsställe på det sätt som avses i 21 b § (1143/1994), anses uppfylla kompetenskraven enligt den nya lagen i fråga om kunskaper om alkohollagen. Också ett serveringspass som beviljats under den gamla alkohollagens giltighetstid är ett tillräckligt intyg över kännedom om alkohollagen. (AlkoL 93 §.)

Valvira för inget register över utfärdade serveringspass. Om man tappar bort sitt serveringspass, kan man be om en kopia av den läroanstalt som utfärdat intyget.

1.5 Serveringsförbud och kunder

Alkoholdrycker får inte säljas eller på något annat sätt överlåtas inom servering

- 1) till personer som inte har fyllt 18 år
- 2) till personer som är uppenbart berusade eller som uppträder störande
- 3) om det finns grundad anledning att befara att alkoholdrycker överläts eller förmedlas olovligen (AlkoL 37 §)

Personer som inte har fyllt 18 år, är uppenbart berusade eller uppträder störande får inte tillåtas inneha eller förtära alkoholdrycker på ett serveringsställe (AlkoL 37 §).

En kund som är uppenbart berusad ska vägras tillträde till serveringsstället. Om en kund på serveringsstället är uppenbart berusad, ska han eller hon avlägsnas från serveringsstället (AlkoL 36 §).

Lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) föreskriver om rätten att välja kunder och om tryggnad av ordningen. Kriterierna för

kundernas val får dock inte vara diskriminerande. Bestämmelser om förbud mot diskriminering finns i diskrimineringslagen (1325/2014).

Lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) föreskriver om ordningsvaktens rätt att neka en person tillträde till sitt verksamhetsområde och avlägsna en person därifrån.

1.5.1 Skyldighet att styrka ålder på ett serveringsställe

Den som köper alkoholdrycker och den som vistas på ett serveringsområde är skyldig att på begäran styrka sin ålder för den personal som övervakar servering av alkoholdrycker och en tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över att alkohollagen iakttas. Ålder bör styrkas med ett fotoförsett identitetskort, körkort eller pass som utfärdats av en myndighet eller någon annan tillförlitlig fotoförsedd handling som utfärdats av en myndighet (AlkoL 40 §).

Annan tillförlitlig fotoförsedd handling som utfärdats av en myndighet kan vara exempelvis ett resedokument eller främlingspass. Ett utländskt fotoförsett identitetskort, pass eller körkort godkänns för att styrka ålder, om det inte verkar lätt att förfalska och om personens ålder framgår av handlingen. Däremot kan åldern inte bevisas med till exempel ett FPA- eller studentkort.

Innehavaren av serveringstillståndet kan själv bestämma vilka andra av myndighet beviljade fotoförsedda handlingar som den godkänner som bevis för ålder. Tillvägagångssätten får ändå inte vara diskriminerande. Begränsningen av kundkretsens identitetskontroll får inte heller grunda sig på diskriminerande praxis, till exempel nationellt ursprung.

Innan alkoholdrycker överläts ska försäljningspersonalen alltid kontrollera kundens ålder, om det på grund av kundens utseende eller av någon annan orsak finns skäl att misstänka att hen är under 18 år. Detta måste göras trots att ordningsvakterna kontrollerar unga personers ålder redan när de kommer in på restaurangen.

Tillståndshavaren svarar för att minderåriga inte får alkoholdrycker på serveringsstället. Tillståndshavaren och serveringsställets personal ansvarar för att övervaka att en minderårig inte på serveringsstället kan förtära till exempel alkoholdrycker som en annan kund förmedlar till honom eller henne (AlkoL 37, 38 och 39 §).

Det är inte förbjudet i alkohollagen för minderåriga att vistas på ett serveringsställe. Tillståndshavaren kan dock fastställa en åldersgräns för serveringsstället.

Alkohollagen föreskriver om läktarutrymmen med 18-års åldersgräns. Om läktarutrymmet är reserverat för endast personer som har fyllt 18 år kan regionsförvaltningsverket godkänna det som serveringsområde vid idrotts-, motions- eller musikevenemang eller andra jämförbara evenemang. Minderåriga får inte ges tillträde till läktarutrymmen med 18-års åldersgräns om där serveras alkohol. (AlkoL 18 §.)

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av serveringsställets praxis för säkerställande av att åldersgränserna för servering av alkoholdrycker iakttas (SHMf 3 §).

1.5.2 Kunder som är berusade eller som beter sig störande

En kund som är uppenbart berusad ska vägras tillträde till serveringsstället (AlkoL 36 §).

Alkoholdrycker får inte säljas eller på något annat sätt genom servering överlåtas till personer som uppenbart är berusade eller som uppträder störande (AlkoL 37 §).

Om en kund på serveringsstället är uppenbart berusad, ska han eller hon avlägsnas från serveringsstället (AlkoL 36 §).

En berusad person kan ha en kraftigt nedsatt omdömesförmåga. Därför kan personen vara oberäknelig och uppföra sig på ett sätt som inte går att förutse. En berusad kund kan förorsaka störning om hen till exempel lägger beslag på en annan kunds alkoholdryck.

Ett uppenbart tillstånd av berusning kan konstateras om personen

- har svårigheter att fästa blicken eller personen har en glasartad blick
- beter sig störande, högljutt och är överdrivet självsäker
- har svårt att begripa saker och förstå vad andra säger
- har osäkra och klumpiga rörelser, svårt att få grepp om föremål och har långsamma reflexer
- spiller sin dryck och har svårt att föra glaset till munnen
- går svajigt och kan inte gå rakt, eller ramlar omkull utan stöd
- talar sluddrigt eller obegripligt
- är förvirrad eller har svårt att kontrollera sina känslor
- nickar till eller slumrar till, eller har slocknat/somnat
- mår illa.

Kännetecknen för uppenbar berusning bedöms alltid från fall till fall. Man bör även beakta att kännetecknen som tyder på berusning kan bero på sjukdom eller skada. Bedömningen av personens tillstånd får inte leda till diskriminering på grund av sjukdom eller skada.

Om en kund som avlägsnas på grund av ett kraftigt berusningstillstånd inte kan sköta sig själv, ska personalen se till att hemresan sker tryggt till exempel genom att beställa en taxi åt kunden. Kunden kan under uppsikt invänta hemtransporten i restaurangens foajé. Ibland kan man behöva kontakta polisen för att säkra kundsäkerheten när en kund avlägsnas.

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av rutinerna och kontrollförfarandet som syftar till att förebygga och förhindra servering av alkoholdrycker till personer som är uppenbart berusade. Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av rutiner också i sådana situationer där kundens berusningstillstånd är uppenbart när kunden kommer till serveringsstället eller vistas där. (SHMf 3 §.)

1.6 Serveringstider

Servering av alkoholdrycker som innehåller mer än 2,8 % alkohol är tillåten mellan klockan 9 och 1.30 om inte serveringstiden har begränsats i tillståndsbeslutet. Serveringen får fortsätta till klockan 3 natten mot

självständighetsdagen, nyårsdagen, första maj och midsommardagen. (AlkoL 22 och 43 §).

Serveringstiden är inte begränsad i ett inkvarteringsrum som hör till serveringsområdet, om mängden tillgängliga alkoholdrycker har begränsats enligt antalet kunder och kraven på övervakning av serveringen (AlkoL 45 §). Serveringstiderna gäller således inte minibarsservering i inkvarteringsrum som hör till serveringsområdet. Om alkoholdrycker serveras i hotellrummet som rumsservice, ska serveringstiderna iakttas.

Förtäring av serverade alkoholdrycker är tillåten i en timme efter det att serveringstiden gått ut (AlkoL 43 §). Serveringsstället behöver inte stänga när alkoholdrycker inte längre får förtäras. Tillståndshavaren kan fritt besluta om öppettiderna.

Serveringstiden kan förlängas med anmälnings- eller tillståndsförfarande så att den börjar tidigast klockan 7.00 och slutar senast klockan 4.00 (AlkoL 44 §). Tillstånd att påbörja servering tidigast klockan 7 får endast beviljas frukostserveringen vid tillståndshavarens inkvarteringsställe.

Om serveringen fortsätter på serveringsstället efter klockan 1.30 utifrån anmälan eller lov, ska tillståndshavaren utse en sådan ordningsvakt som avses i lagen om privata säkerhetstjänster att övervaka ordningen och säkerheten på serveringsstället och i dess omedelbara närhet. En ordningsvakt för varje påbörjat hundratal kunder ska utses, och de måste utföra sitt uppdrag från klockan 1.30 till dess att kunderna slutar förtära alkoholdrycker, om inte tillståndsmyndigheten har bestämt något annat. (AlkoL 45 §.)

I serveringsställets plan för egenkontroll ska det finnas en beskrivning av genomförandet av ordningsövervakningen samt av de uppgifter som har ålagts ordningsvakterna, om serveringen fortsätter efter klockan 1.30 (SHMf 4 §).

Utifrån alkohollagstiftningen finns det inget hinder för att ordningsvakten samtidigt sköter också andra arbetsuppgifter på serveringsstället, om övervakningen av ordningen eller skötseln av andra arbetsuppgifter inte äventyras av att uppgifterna sköts samtidigt.

Övergången till sommartid påverkar serveringstiderna för restauranger med förlängd tid. Vid övergång till sommartid ska serveringen avslutas enligt beslutet om förlängd tid, dock senast klockan 4.00 sommartid, det vill säga klockan 3.00 vintertid. Efter det är det tillåtet att förtära alkoholdrycker i en timme, det vill

säga högst till kl. 5.00 sommartid. Serveringsstället behöver emellertid inte stängas. Vid övergång till vintertid kan serveringen enligt samma principer fortsätta högst till kl. 4.00 vintertid, det vill säga högst till kl. 5.00 sommartid.

1.7 Verksamhet inom serveringsområdet

Med serveringsområde avses ett område där kunderna får förtära de alkoholdrycker som serveras. Med serveringsställe avses en helhet som består av serveringsområdet eller serveringsområdena (avdelningarna) samt andra utrymmen såsom kök, toaletter och lager.

Alkoholdrycker får serveras endast genom att dryckerna överläts till kunden för förtäring på ett serveringsområde godkänt av tillståndsmyndigheten (AlkoL 36 §). Med överlåtelse avses enligt förarbetena till lagen överlåtelse av den fysiska besittningen av alkoholdrycker till kunden. Alkoholdrycker får således inte serveras som självbetjäning så att kunden på eget initiativ tar och serverar sig själv en alkoholdryck utan en personlig kundbetjäning av en försäljare. Undantag är tillståndshavarens mötes- och bastuutrymmen eller motsvarande områden för slutna sällskap samt inkvarteringsrum där kunderna kan få tillgång till en begränsad mängd alkoholdrycker i enlighet med kraven på övervakning av serveringen (AlkoL 45 §).

På serveringsområdet får det endast förtäras alkoholdrycker som tillståndshavaren säljer i serveringssyfte. Alkoholdrycker som tillståndshavaren säljer i detaljhandeln får inte förtäras på serveringsstället. (AlkoL 3 och 36 §.) Tillståndshavaren, den som hör till dennes personal samt tillställningens arrangör har rätt att frånta den som brutit mot förbudet alkoholdrycken med käril och bevisligen förstöra den (AlkoL 86 §). Bestämmelser om en ordningsvaktts rätt att frånta alkoholdrycken av en person som brutit mot förbudet finns i 47 § i lagen om privata säkerhetstjänster.

Serveringsområdet för alkoholdrycker ska avgränsas eller märkas ut på ett tydligt sätt, om dess gränser inte annars klart kan urskiljas. De alkoholdrycker som serveras får inte föras bort från serveringsområdet eller förtäras utanför området. (AlkoL 36 §.) Om serveringsområdets gränser inte är helt tydliga, förhindrar avgränsningen och märkningen av serveringsområdet i väsentlig grad att alkoholdrycker förs bort från serveringsområdet. Tillståndshavaren eller dennes företrädare får ta ett käril som har förts bort från serveringsområdet ifrån en person som har brutit mot ett förbud och förstöra den alkoholdryck som finns i kärlet (AlkoL 39 §).

Serveringsställets serveringsområden kan i vissa fall vara åtskilda från varandra. En sådan situation är till exempel när det mellan restaurangen och dess serveringsområde utomhus finns en trottoar som inte hör till serveringsområdet. Tillståndsmyndigheten kan när den godkänner serveringsområdet tillåta att kunderna för alkoholdrycker från ett av serveringsställets serveringsområden till ett annat på ett sätt som tillståndshavaren godkänner i planen för egenkontroll (AlkoL 36 §). Tillståndshavaren ska i planen för egenkontroll beskriva hur serveringsstället för drycker från ett serveringsområde till ett annat samt hur man styr och övervakar kunderna i den här situationen.

Om en innehavare av serveringstillstånd eller en person som arbetar på serveringsstället överlåter alkoholdrycker för att föras bort utan tillstånd som berättigar till detaljhandel med drycken i fråga, kan han eller hon dömas till straff för alkoholbrott (50 a kap. i strafflagen).

Två eller flera innehavare av serveringstillstånd kan samtidigt verka inom ett serveringsområde, om det finns ett tillstånd som beviljats av en myndighet. Ena tillståndshavaren ska dock ansvara för övervakningen av det gemensamma serveringsområdet i enlighet med tillståndet. (AlkoL 19 §.)

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av serveringsställets verksamhets sätt för övervakning av att de ovan nämnda förbudena och skyldigheterna iakttas (SHMf 3 §).

Tillståndsmyndigheten får förena villkor eller begränsningar som gäller serveringsområde, antal kundplatser och förebyggande av problem med oljud, om villkoren och begränsningarna på grund av ställets läge, verksamhetens särskilda karaktär eller andra särskilda omständigheter som har framkommit vid verksamheten är nödvändiga för att trygga övervakningen på serveringsstället och i dess omgivning, förebygga ordningsproblem och problem med oljud för dem som bor i närheten eller garantera allmän ordning och säkerhet. (AlkoL 22 §.)

1.8 Betalning av alkoholdrycker

Betalningen av alkoholdrycker behöver inte ske i samband med att drycken överlåts. Tillståndshavarens personal ska dock alltid försäkra sig om att serveringsförbudena iakttas innan drycken överlåts till kunden, även om alkoholdrycken redan har betalats på förhand.

På restaurangerna har det blivit vanligare med olika förskottsbetalningsarrangemang via nätet, via vilka man under vissa förutsättningar också kan betala alkoholdrycker. En utomstående tjänsteleverantör kan till exempel användas för förmedling av betalningar eller för att tillhandahålla ett system för elektronisk betalning, men handeln med alkoholdrycker ska ske mellan köparen och innehavaren av serveringstillståndet. Det ska tydligt framgå för kunden vem som är innehavare av serveringstillståndet, alltså den som säljer alkoholdryckerna och mottar betalningen. När man gör webbplatser eller mobilapplikationer ska bestämmelserna om marknadsföring av alkoholdrycker iakttas.

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla uppgifter om det av tillståndshavaren fastställda maximala kreditbeloppet samt om övervaknings- och verksamhetssätten i fråga om kreditförsäljningen, om alkoholdrycker säljs på kredit till kunderna på något annat sätt än genom allmänt använda kortbetalningstjänster eller betalningsapplikationer som tillhandahålls av kreditinstitut eller i samband med programtjänster eller i anslutning till inkvarteringsrum (SHMf 4 §).

1.9 Alkoholportioner vid servering

Vid servering får alkoholdrycker säljas för förtärande endast i öppnade förpackningar eller utportionerade i glas eller andra kärl (AlkoL 41 §). Vid servering till en resande som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet i ett inkvarteringsrum och för servering till slutna sällskap i tillståndshavarens konferenslokal eller på ett motsvarande område kan även oöppnade förpackningar användas, om mängden alkoholdrycker som serveras har begränsats i enlighet med kraven på kundantal och tillsyn över serveringen. (AlkoL 45 §.)

Om en alkoholdryck vid servering säljs utportionerad, ska den finnas tillgänglig för kunden som följande basportioner:

- Basportionen för en alkoholdryck som är starkare än 22 % är 4 centiliter,
- basportionen för en alkoholdryck som är starkare än 15 men högst 22 % är 4 centiliter,
- basportionen för en alkoholdryck som är starkare än 8 men högst 15 % är 12 centiliter,
- basportionen för en alkoholdryck som är högst 8 % är 33 centiliter. (AlkoL 41 §.)

Den maximala alkoholportion som får serveras på en gång begränsas inte i alkohollagstiftningen. Serveringsställets plan för egenkontroll ska ändå innehålla uppgifter om den av tillståndshavaren fastställda maximala portion som får säljas åt gången per kund, om den tillåtna portionen är större än de fyra tidigare nämnda basportionerna (SHMf 4 §).

Tillståndsmyndigheten får förena ett tillstånd med villkor eller begränsningar som gäller portionsstorlekar om de är nödvändiga (AlkoL 22 §).

Anvisningar om mätinstrument som används vid mätning av alkoholdrycker finns på Säkerhets- och kemikalieverket Tukes webbplats.

1.10 Förbud mot åtgärder som strider mot god sed

Vid servering av alkoholdrycker får man inte handla i strid med god sed. En åtgärd anses strida mot god sed, om den är klart oförenlig med allmänt godtagna samhälleliga värden och i synnerhet om den ger uttryck för en positiv eller likgiltig attityd till att hälsan äventyras under alkoholpåverkan eller med narkotika, läkemedelspreparat eller kemikalier. (AlkoL 4 §.)

Enligt regeringens proposition med förslag till alkohollag kan till exempel anordnandet av dryckestävlingar utgöra ett hot mot kundernas hälsa, om man i tävlingarna konsumerar stora mängder alkoholdrycker mycket snabbt. Vid servering av alkoholdrycker kan det på samma grunder strida mot god sed att sälja eller tillåta att alkohol används med ovanliga metoder, såsom genom att absorbera den via slemhinnor eller att andas in den.

Enligt propositionen strider det inte nödvändigtvis mot god sed att till exempel paketprissätta måltider och inkluderande alkoholdrycker, men beroende på marknadsföringen och serveringens karaktär kan servering av alkoholdrycker enligt principen ”drick så mycket du vill” till ett visst pris vara förbjuden för att den strider mot god sed. På motsvarande sätt kan servering av alkoholdrycker på kredit till t.ex. svaga konsumentgrupper i vissa situationer utifrån en helhetsbedömning strida mot god sed.

1.11 Detaljhandel med alkoholdrycker i samband med servering

Med detaljhandel med alkoholdrycker avses försäljning av alkoholdrycker för förtäring någon annanstans än i lokaler som försäljaren kontrollerar eller någon annanstans än under övervakning som ordnas av försäljaren (AlkoL 3 §).

Detaljhandel med alkoholdrycker får bedrivas endast så att dryckerna överläts till kunden på ett godkänt detaljhandelsställe (AlkoL 35 §).

På ett serveringsställe kan enligt de normala bestämmelserna för detaljhandel med alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 procent alkohol och omfattas av serveringen säljas till kunder för att tas med, om ett tillstånd för serveringsstället för detaljhandel med alkoholdrycker med högst 5,5 procent alkohol har sökts hos regionförvaltningsverket och beviljats av myndigheten (AlkoL 17 §).

I detaljhandeln får alkoholdrycker säljas endast i färdigt fyllda, slutna förpackningar (AlkoL 41 §). Servering av alkoholdrycker förutsätter tillverkningstillstånd för alkoholdrycker och tappning får inte utföras någon annanstans än på ett godkänt tillverkningsställe (AlkoL 3 och 14 §).

Utan tillverkningstillstånd är det möjligt att blanda och förpacka alkoholdrycker på serveringsstället för detaljhandel endast om alkoholdrycker med högst 2,8 volymprocent används som råvaror. Om slutprodukten innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol får den endast säljas i på förhand fyllda, slutna förpackningar, såsom slutna flaskor, burkar eller på motsvarande sätt. Förpackningen ska vara lämplig för livsmedelsbruk och den ska vara försluten så att produkten inte lämnar förpackningen även om man vrider och vänder på förpackningen. Blandning och förpackning av drycker ska ske i en livsmedelslokal som anmälts till den kommunala livsmedelsmyndigheten. Vid tillverkningen eller annars vid hanteringen av ett livsmedel ansvarar företagen för produktens säkerhet, innehåll och sammansättning samt för påskrifterna på förpackningen enligt livsmedelslagen.

Alkoholdrycker som omfattas av detaljhandelstillstånd och som innehåller mer än 2,8 % alkohol får säljas i detaljhandeln endast mellan klockan 9 och 21. Alkoholdrycker som säljs i detaljhandeln ska överlätas till kunden inom försäljningstiderna. (AlkoL 17 och 42 §.)

I serveringsställets plan för egenkontroll kan ett förfaringsätt fastställas för serveringsställets förvaring av alkoholdrycker som sålts till kunden inom detaljhandeln exempelvis i samband med klädförvaringen, om kunden stannar kvar på serveringsstället efter att ha köpt alkoholdrycker för att ta dem med sig.

En plan för egenkontroll för ett serveringsställe med detaljhandelstillstånd ska också innehålla de uppgifter som förutsätts av planen för egenkontroll för detaljhandel med alkoholdrycker (SHMf 5 §). Dessa är t.ex. uppgifter om

rutinerna i anslutning till iakttagande av försäljningstiderna samt kassa- och försäljningsarrangemangen.

Tillståndsmyndigheten får meddela tillståndsvillkor som gäller kassa- och försäljningsarrangemang i detaljhandeln, eller begränsa försäljningstiden för serveringsställets detaljhandel och de försäljningsvolymerna som säljs till kunderna, om det är nödvändigt (AlkoL 14 och 22 §).

Detaljhandel på serveringsställen omfattas också av andra bestämmelser om detaljhandel med alkoholdrycker. Valvira's anvisning Detaljhandel med alkoholdrycker redogör närmare för dessa.

1.12 Köksalkohol och alkoholpreparat

En restaurang kan söka tillstånd att använda köksalkohol i matlagning. Köksalkohol som köpts med tillstånd är uteslutande avsedda för matlagning och är befriade från alkoholskatt. Det är förbjudet att använda skattefria köksalkohol för framställning av drycker eller dryckesblandningar. (AlkoL 15 §.)

Även alkoholdrycker som anskaffats för servering kan på ett verifierbart sätt flyttas till köket och användas vid tillredning av mat. Serveringsdrycker får vid tillredning av mat behandlas som råvaror, varvid användningen av dem inkluderas i priset på maten eller serveras som en del av måltiden och faktureras enligt alkoholprislistan. På samma sätt som för köksalkohol ska det föras bok över användningen i matlagning av sådana alkoholdrycker som anskaffats för servering och från tillståndshavarens bokföring ska det ska vara möjligt att i efterhand utreda mängden och arten av den alkohol som använts.

Ett fast alkoholpreparat med högst 2,8 viktprocent etylalkohol, till exempel chokladgodis eller glass får säljas utan tillstånd enligt alkohollagen. Detaljhandel, servering och marknadsföring av starkare produkter omfattas av alkohollagens bestämmelser om alkoholdrycker, såsom åldersgränser. Detaljhandel med och servering av alkoholpreparat som innehåller mer än 2,8 viktprocent förutsätter tillstånd. Alkoholpreparat som innehåller mer än 5,5 viktprocent alkohol får endast säljas i Alko och på serveringsområdet för förtäring i en restaurang med serveringstillstånd. Vid tillämpningen av alkohollagen betraktas som preparatets alkoholhalt i volymprocent dess alkoholhalt i viktprocent. (AlkoL 55 §.)

1.13 Anskaffning av alkoholdrycker

På serveringsstället får säljas och förtäras endast alkoholdrycker som lagligen levererats dit. Alkoholdrycker ska alltid köpas för servering enligt serveringstillstånd och de kan inte flyttas mellan serveringsställena annat än i samband med att verksamheten upphör. Lagligt anskaffade alkoholdrycker är anskaffade av en tillverkare, partihandlare eller detaljförsäljare av alkoholdrycker som beviljats tillstånd (AlkoL 30 och 46 §). Tillståndshavaren kan också importera alkoholdrycker för servering, om han eller hon har gjort en anmälan om egen import till Valvira (AlkoL 29 och 32 §).

Om någon annan alkoholdryck än lagligt anskaffad alkoholdryck säljs på ett serveringsställe eller i samband med stället, kan tillståndshavaren eller den som är anställd på serveringsstället dömas för alkoholbrott (strafflagen kap. 50 a).

Det är alltid förbjudet att servera och förtära kundens egna alkoholdrycker på ett serveringsställe. Vid privata tillställningar som ordnas i restaurangen, såsom bröllop, får inte till exempel bröllopskålen vara champagne som kunden tagit med sig, utan enbart alkoholdrycker som lagligen anskaffats för servering.

1.14 Alkoholbokföring och alkohollager

Tillståndshavaren ska bokföra försäljningen per konto för att få nödvändiga uppgifter till den halvårsrapport som lämnas till tillståndsmyndigheten. Det är också bra att i bokföringen inkludera uppgifter om svinn och annan användning av alkoholdrycker.

Vid en eventuell myndighetsinspektion ska tillståndshavaren kunna bevisa att serveringsställets alkoholdrycker och lager har anskaffats lagligt.

Serveringsställets plan för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av lagringen av och lagerlokalerna för alkoholdryckerna (SHMf 3 §).

Lagringsutrymmena ska vara lämpliga för sitt ändamål.

Livsmedelslagstiftningen fastställer skyldigheter och krav som gäller lagerlokaler och de ska omfattas av livsmedelstillsynen.

Kundernas egna alkoholdrycker som lämnats för förvaring ska hållas tydligt åtskilda från serveringsdrycker och alkoholdrycksförråd, till exempel i klädförvaringen eller något annat motsvarande utrymme.

1.15 Halvårsanmälan för servering

Tillståndshavarens skyldighet är att på utsatta tider lämna tillsynsmyndigheterna de anmälningar och upplysningar som behövs för tillsynen över försäljningen och verksamheten i övrigt och för bedömning av verksamhetens risker. (AlkoL 62 §).

Innehavaren av serveringstillstånd för alkoholdrycker ska två gånger om året till tillståndsmyndigheten anmäla värdet av sin servering av alkoholdrycker (euro), och sin personals storlek samt volymen (liter) och värdet (euro) av sin detaljhandelsförsäljning av alkoholdrycker, om det på serveringsstället bedrivs detaljhandel med alkoholdrycker. Innehavaren ska dessutom två gånger om året till tillståndsmyndigheten anmäla volymen (liter) och värdet (euro) av de alkoholdrycker som anskaffats. (SHMf 9 §.)

Om ingen försäljning skett under rapportperioden ska anmälan lämnas inom utsatt tid med meddelande om att ingen försäljning skett under perioden.

Tillståndshavaren ska lämna uppgifterna i halvårsrapporten till regionförvaltningsverket vid utgången av anmälningsperioden. Uppgifterna för de första sex månaderna av kalenderåret ska lämnas in senast 31.7 och uppgifterna för de senare sex månaderna senast 31.1.

Regionförvaltningsverken för in uppgifterna i anmälan i alkoholnäringsregistret. Uppgifterna kan lämnas antingen med en elektronisk halvårsanmälan i Valvira och regionförvaltningsverkens elektroniska ärendehantering eller skickas per e-post eller post till det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde förplägnadsrörelsen eller tillståndshavarens hemort ligger.

Blanketterna för halvårsrapport med anvisningar finns på regionförvaltningsverkens och Valvira webbplatser.

Det är viktigt för hela branschen att få lagstadgad information, eftersom man med hjälp av den kan följa utvecklingen inom branschen och förebygga grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Försummelse av att lämna halvårsrapport kan leda till påförande av påföljdsavgift (AlkoL 71 §).

2 Marknadsföring av alkoholdrycker på restaurang

I detta kapitel behandlas de vanligaste marknadsföringsreglerna i anslutning till servering. Mer information om marknadsföring av alkoholdrycker fås i Valvira's anvisning om marknadsföring av alkohol.

2.1 Marknadsföring av starka alkoholdrycker

Reklam för starka alkoholdrycker är i regel förbjuden (AlkoL 50 §). Det är dock tillåtet inomhus på ett serveringsställe, men reklamen ska vara saklig. Reklam kan också förekomma på andra ställen än serveringsområdet, till exempel i serveringsställets korridorer eller i sådana utrymmen reklamen inte är synligt utåt från restaurangen. Reklam på webbplatser eller i sociala medier som tillståndshavaren upprätthåller är inte reklam på serveringsstället.

Det är förbjudet att marknadsföra starka alkoholdrycker

- på produkter som är avsedda att tas med från restaurangen (postkort, reklamblad, recepthäften, tändsticksaskar som är till salu osv.)
- genom att erbjuda smakprover på starka alkoholdrycker.

Reklam utanför restauranglokalerna eller genom att placera flaskor med starka alkoholdrycker i restaurangens fönster är förbjuden. På ett utomhusserveringsområde får reklamen inte vara tydligt synlig utanför området. Stora reklamplaner för starka alkoholdrycker, prisinformation som syns långa vägar, solparasoll som har försetts med symboler för starksprit o.d. är därför förbjudna.

Reklam för drinkar eller cocktails som tillverkats av starka alkoholdrycker innebär att man främjar försäljningen av starka alkoholdrycker, vilket är förbjudet utanför restaurangen. Reklam för starka alkoholdrycker får inte visas i tidningsannonser, tv-reklam, fönsterskyltningar och -tejpningar, på ytterdörrar och utomhusskyltar eller på internet på till exempel restaurangens webbplats eller sociala medier.

Att sälja färdigblandade milda drycker är inte servering av starka alkoholdrycker, även om de innehåller stark alkoholdryck. Sådana drycker får dock annonseras endast om namnet på dem inte innehåller namnet på den starka alkoholdrycken.

Serveringsstället får utan hinder av förbudet mot reklam för starka alkoholdrycker publicera sin prislista tryckt eller i ett datanät så att allt som erbjuds på stället presenteras för konsumenterna på ett sakligt och enhetligt sätt. Vissa enskilda drycker kan inte lyftas fram och får inte framhävas med hjälp av teckensnitt, färger eller till exempel layout.

2.2 Marknadsföring av svaga alkoholdrycker

2.2.1 Prissättning av alkoholdrycker och meddelande om pris

Vid servering av svaga alkoholdrycker är det tillåtet att publicera kortvariga meddelanden om anbudspriser också utanför verksamhetsstället. Priser på starka drycker får dock inte publiceras till exempel i sociala medier, i restaurangens fönster eller i en tidning.

Det är tillåtet att marknadsföra drycker som är framställda av högst 22-procentiga alkoholdrycker. För tydlighetens skull är det bra att nämna att det är fråga om en mild drink, om det inte annars framgår av dryckens namn.

I alkohollagen har det inte fastställts någon övre eller nedre gräns för priserna på alkoholdrycker.

Två eller flera alkoholdrycksförpackningar eller dryckesportioner får inte erbjudas med mängdrabatt, dvs. till ett totalpris, så att priset per enhet för samma artiklar är dyrare om de köps separat (AlkoL 51 §).

Förbudet att sälja med mängdrabatt gäller enligt motiveringen till lagen också sådana "två till priset av en"-erbjudanden där alkoholdryckerna är förmånligare om man köper två drycker samtidigt istället för en per gång. Bestämmelsen hindrar dock inte en restaurang från att sälja alkohol till exempel till en privat tillställning till ett lägre pris än restaurangens listpris, om den lägre prissättningen inte förutsätter att man köper en viss mängd alkohol.

Bestämmelsen gäller inte heller situationer där samma alkoholdryck säljs i olika förpackningar, till exempel i flaskor på 0,33 liter och en liter. Alkoholdrycker i större enskilda förpackningar får vara billigare till literpriset än i mindre enskilda förpackningar. Detta gäller bland annat prissättningen av öl samt rött och vitt vin, då de serveras glasvis eller på flaska.

I reklam för dryckesportioner måste man uppge portionens storlek samt mängden alkoholdryck som ingår i dryckesblandningar. Annonsen ska uppge

hur många centiliter till exempel en stor öl eller ett glas rött vin innehåller. Priset per portion ska helst alltid uppges. Serveringsstället ska åtminstone på begäran kunna ge prisuppgifter för alla drycker som säljs på serveringsstället.

Restaurangen kan prissätta alkoholdryckerna förmånligare än normalt när det är fråga om en begränsad grupp, såsom till exempel personer som har registrerat sig som stamkunder. Särskilda stamkundspriser eller personalrabatter är därmed tillåtna.

2.3 Opassande marknadsföring

Marknadsföring av alkoholdrycker är förbjuden, om den anses strida mot god sed, vara olämplig eller vilseledande för konsumenten (AlkoL 4 och 50 § 2 mom. 7).

Alkoholreklam där kunderna lockas med hjälp av en gratis alkoholdryck eller där man framställer erbjudanden enligt vilka alkoholpriset blir förmånligare ju mer man dricker, har i myndigheternas tillsynspraxis ansetts strida mot god sed. Reklamen är vilseledande om den ger konsumenten en uppfattning eller föreställning om produktens egenskaper som inte motsvarar verkligheten, till exempel i fråga om storlek eller pris.

Exempel på marknadsföring som strider mot god sed och är förbjuden:

- "Första drycken är gratis", "Vi lottar ut gratis drinkar",
- Försäljning av paket som inkluderar rätt till obegränsade mängder alkoholdrycker, till exempel "Fri tillgång till alkoholdrycker med VIP-biljett" eller "Så mycket du hinner dricka för jämna pengar",
- Stamkundskort, ölpass och andra verifikationer som samlar stämplat: t.ex. "Var tionde öl är gratis", "Var femte dryck till halva priset",
- Biljetter som delas ut till konsumenter: "Den här kupongen berättigar till en gratis öl eller cider"

2.4 Spel och lotterier med anknytning till alkoholdrycker

Det är tillåtet att ordna spel, lotterier och tävlingar på serveringsställen, så länge de inte på något sätt anknyter till alkoholdrycker och så länge priserna inte består av alkoholdrycker.

Det är förbjudet att främja alkohol om det innebär att konsumenterna deltar i spel, lotterier eller tävlingar (AlkoL 50 § 2 mom. 10). En tillståndsinnehavare får inte ordna spel, lotterier eller tävlingar där priset är en alkoholdryck. Spel, lotterier och tävlingar som gäller vissa alkoholdrycker är också förbjudna, även om alkoholdrycken inte skulle användas som pris. Sättet att genomföra tävlingen spelar ingen roll; förbudet gäller spel, tävlingar och lotterier som ordnas både på internet och på serveringsstället och som hänför sig till alkoholdrycker eller varumärken som på ett eller annat sätt kan identifieras.

Förbudet mot indirekt reklam hindrar att alkoholfria produkter som ingår i en produktfamilj som även innehåller alkoholhaltiga drycker används som tävlingspris.

2.5 Utnyttjande och tillhandahållande av innehåll som produceras av konsumenter för distribution i datanätstjänster

Reklam för alkoholdrycker är förbjuden om man använder sig av verbalt eller visuellt innehåll som produceras av konsumenter i datanätstjänster eller gör innehållet tillgängligt för delning (AlkoL 50 § 2 mom. 11). Det är förbjudet att använda konsumenternas egna bilder eller videor som innehåller drickande i reklamen och att dela dem via restaurangens webbplats eller sociala tjänster samt att producera reklamfilmer för distribution via konsumenterna.

Valvira har gett följande anvisningar om bestämmelsen:

Annonsören får inte uppmana eller uppmuntra konsumenterna att dela innehåll som de producerar eller som konsumenterna producerar och som betraktas som reklam. Många tjänster använder också den s.k. "gilla"-funktionen. Det är inte förbjudet att en konsument utan att producera egentligt innehåll uttrycker att hen tycker om det innehåll som annonsören producerar. Annonsören behöver alltså inte ta bort eller förhindra "gillningar".

Det är tillåtet att:

- göra reklam för svaga alkoholdrycker på traditionella webbplatser
- göra reklam för svaga alkoholdrycker i sociala medietjänster, under förutsättning att begränsningarna gällande användningen av delningsfunktionen har beaktats och konsumenternas möjligheter att skriva och kommentera på sidan har förhindrats eller att annonsören tar

bort konsumenttexter och konsumentkommentarer som kan anses utgöra alkoholreklam.

- använda innehåll som har producerats av konsumenter och delningsfunktioner i reklam för andra produkter och tjänster än alkoholdrycker. Om det huvudsakliga budskapet i innehållet inte anknyter till alkoholdrycker behöver man inte ta bort innehållet.

Det är förbjudet att:

- uppmana att dela alkoholreklam i anslutning till materialet
- använda delningsfunktioner som länkar till sociala medietjänster i samband med alkoholreklam på traditionella webbplatser som kontrolleras av annonsören (s.k. sociala medier-knappar).

2.6 Kombinerade erbjudanden och programpaket

Enligt vedertagen praxis har man ansett att erbjudanden om en matportion och en portion svag alkohol till ett totalpris är tillåtna under nedannämnda förutsättningar:

- Det finns också ett alkoholfritt alternativ.
- Drycken får inte annonseras som gratis eller på köpet. Drycken är inte "gratis", eftersom kunden betalar ett totalpris för drycken och maten.
- Alkoholdrycken får inte vara huvudbudskapet i annonsen.

I myndighetspraxis har det betraktats som tillåtet att:

- I inträdesavgiften inkludera en portion svag alkoholdryck som serveras under samma besök. Samtidigt ska det anges att det även finns ett alkoholfritt alternativ. Drycken får inte annonseras som "gratis" eftersom kunden betalar för den i biljettpriset.
- I priset för en programbiljett till restaurangen i samband med ett evenemang med program på serveringsstället inkludera en portion svag alkoholdryck som välkomstdrink samt en måttlig mängd svaga alkoholdrycker som matdrycker. Det ska också finnas ett alkoholfritt alternativ. Det är i princip inte tillåtet att inkludera starka alkoholdrycker i priset på programbiljetten, då det i praktiken är så gott som omöjligt att sälja biljetten utan att handlingen skulle betraktas som marknadsföring av starka alkoholdrycker.

När man marknadsför till exempel mat, alkoholdrycker och paket som innehåller program på en restaurang, ska man beakta att ingen annan än tillståndsinnehavaren får sälja dessa paket. Mellan restaurang och konsument får det inte finnas någon annan aktör som köper ett paket som innehåller alkohol från restaurangen och säljer det vidare till konsumenterna, eftersom förmedling av alkoholdrycker mot vederlag är straffbart enligt strafflagen.

2.7 Stamkundstillställningar

Tillståndshavaren kan sporadiskt ordna tidsbegränsade tillställningar för stamkunder där man utan avgift serverar svaga alkoholdrycker. Av stamkunder förutsätts en befintlig kundrelation. Inbjudan till tillställningen ska skickas i förväg och vara personlig. Vid tillställningen får endast en skälig mängd alkoholdrycker serveras avgiftsfritt. Drycker som serveras kan också innehålla starka alkoholdrycker, men på grund av marknadsföringsförbudet är det inte möjligt att marknadsföra dem på annat sätt eller till exempel nämna dem i inbjudan.

Under en privat tillställning ska restaurangen eller restaurangavdelningen vara stängd för andra gäster. Efter att tillställningen har avslutats kan restaurangen fortsätta sin vanliga verksamhet och öppna för allmänheten.

Tillståndshavaren kan sporadiskt ordna tidsbegränsade, slutna tillställningar för stamkunder där stamkunderna får serveras en skälig mängd alkoholdrycker avgiftsfritt. Drycker som serveras kan också innehålla starka alkoholdrycker, men på grund av marknadsföringsförbudet är det inte möjligt att marknadsföra dem på annat sätt eller till exempel nämna dem i inbjudan.

Av stamkunder förutsätts en befintlig kundrelation. Inbjudan till stamkundstillställningen ska skickas i förväg och vara personlig. Som stamkund betraktas inte en person som har anlänt till restaurangen och först då registrerar sig som stamkund i restaurangen för att få gratis servering.

Slutna stamkundstillställningar ska vara tidsbegränsade och tiden ska anges i inbjudan. Under den här tiden ska restaurangen eller restaurangavdelningen vara stängd för andra gäster. Efter att tillställningen har avslutats kan restaurangen fortsätta sin vanliga verksamhet och öppna för allmänheten.

2.8 Produktpresentationer

Det är tillåtet att presentera alkoholdrycker på ett serveringsområde, till exempel på en mäsäa. Alkoholdrycker som presenteras vid ett evenemang som är öppet för allmänheten får inte serveras gratis eller till ett pris som kan anses vara nominellt. Förtäring av drycker i samband med presentation av alkoholdrycker bör ske i enlighet med bestämmelserna i alkohollagen.

Innehavare av tillverknings- eller partihandelstillstånd för alkoholdrycker som är utställare ska komma överens med innehavaren av serveringstillståndet om att de alkoholdrycker som ska presenteras ska levereras för servering samt om andra praktiska arrangemang i anslutning till presentationen. På serveringsstället får förtäras endast alkoholdrycker som lagligen levererats dit.

2.9 Reklam för alkoholdrycker på en allmän plats

Reklam för alkoholdrycker på allmän plats är huvudsakligen förbjuden (AlkoL 50 § 1 mom. 9).

Undantagsvis är det tillåtet att i en restaurangs skyltfönster eller utanför lokalen ge saklig information om de svaga alkoholdrycker som står till buds samt om priserna på dem. Utanför försäljningsställena får produkten inte föras fram till exempel genom reklam av särskilt stor storlek eller på något annat uppseendeväckande sätt. Produkten får inte heller lyftas fram på ett sätt som är tydligt reklamässigt. Det är alltså inte tillåtet att i större utsträckning beskriva produktens kvalitet, smak eller andra egenskaper.

Reklamen ska placeras i omedelbar närhet av försäljningsstället. Endast av motiverade skäl som till exempel gäller läget eller det faktum att stället är svårt att hitta, får reklamen placeras på annan plats än inom synhåll från försäljningsstället.

Kunden ska kunna uppfatta ett funktionellt samband mellan alkoholreklamen och dess försäljningsställe. Till exempel utgör ett köpcenters allmänna ljusstavla utanför centret inte tillståndsinnehavarens reklam.

På utomhusserveringsområden får reklamen (t.ex. placerad på parasoller eller möbler) inte vara så iögonfallande och riktad utanför serveringsområdet att den kan betraktas som ett kringgående av reklamförbudet på allmänna platser.

Det är tillåtet att göra reklam för svaga alkoholdrycker i fråga om tillgång och pris på bland annat följande platser:

- i serveringsställets fönster med bokstäver eller symboler
- i en s.k. trottoarpratare i omedelbar närhet av ett serveringsställe
- på serveringsställets markiser
- på utomhusserveringsområdets parasoller

2.10 Förbud mot gottgörelse för pris på alkoholdrycker

Det är förbjudet att i detaljhandeln och vid servering erbjuda och betala sådan gottgörelse för priset på en alkoholdryck som räknas ut utifrån de alkoholdrycker och andra konsumtionsnyttigheter och tjänster som köpts (AlkoL 51 §). Försäljning av alkohol får inte främjas med stamkundskort eller förmånsprogram från en restaurang på så sätt att inköp av alkohol på grund av gottgörelsen skulle vara desto billigare ju fler alkoholdrycker eller andra konsumtionsnyttigheter som köps.

Bestämmelsen förbjuder alla slags gottgörelsearrangemang. Gottgörelse är en allmän term som omfattar såväl bonus som förmåner i annan form som exempelvis förmåner i fråga om betalningssätt. Därför är det förbjudet att erbjuda och betala såväl bonus och förmån i form av betalningssätt som annan eventuell gottgörelse för samlade inköp av alkoholdryck.

Stamkundspriser och stamkundsrabatter samt personalrabatter är i vissa fall möjliga även i fråga om alkoholdrycker.

3 Tillsyn och påföljder

Innehavaren av serveringstillstånd har det primära tillsynsansvaret för att alkohollagen iakttas i serveringsverksamheten. Med tillståndshavarens planmässiga egenkontroll avses i praktiken att utarbeta, upprätthålla och genomföra en skriftlig plan för egenkontroll tillsammans med tillståndshavarens personal (AlkoL 56 §).

Den planmässig egenkontrollen avlägsnar dock inte behovet av myndighetstillsyn. Syftet med myndighetstillsynen är i främsta hand att styra och utveckla tillståndshavarnas verksamhet för att förebygga brott mot alkohollagen. Myndighetstillsynen kan också inriktas på riskobjekt, det vill säga tillståndshavare med bristfälligt planerad egenkontroll och tidigare försummelser av planen för egenkontroll.

3.1 Planmässig egenkontroll

Tillståndshavaren ska ha tillräckliga och korrekta kunskaper och uppgifter om sin verksamhet och de skyldigheter enligt lag som hänför sig till den och om de risker som är förenade med det praktiska fullgörandet av skyldigheterna (AlkoL 56 §).

Den som ansöker om serveringstillstånd och tillståndshavaren ska utarbeta en skriftlig plan för egenkontroll för att säkerställa att verksamheten är lagenlig samt iakttas den och föra bok över genomförandet. Planen ska också hållas uppdaterad. (AlkoL 18 och 56 §).

Planen för egenkontroll samt det tillstånd som gäller verksamhetsstället och som avses i alkohollagen ska hållas tillgängliga för personalen och tillsynsmyndigheterna (SHMf 1 §). Tillståndshavare ska se till att personalen känner till innehållet i alkoholtillstånden och att personalen känner till sina skyldigheter enligt alkohollagen och enligt planen för egenkontroll (AlkoL 57 §).

Planen för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av verksamhetsidén för serveringsstället och vid behov en beskrivning av prioriteringarna och riskerna i den övervakning som gäller serveringsställets läge. Planen ska även innehålla en beskrivning av lagringen av och lagerlokalerna för alkoholdryckerna (SHMf 3 §).

Planen för egenkontroll ska beskriva de uppgifter som tillståndshavaren har beslutat att den ansvariga föreståndaren eller andra för uppgiften utsedda

personen ska utföra samt en plan angående personalens storlek och uppgifter när det gäller tillsynen av serveringsställets efterlevnad av förbuden och skyldigheterna enligt alkohollagen och skyldigheter till exempel för att förhindra servering till berusade eller minderåriga. (SHMf 3 §).

En plan för egenkontroll för servering av alkoholdrycker ska dessutom vid behov innehålla en beskrivning av praxis vid kreditförsäljning, den maximala portion som får säljas åt gången och ordningsövervakningen om serveringen förlängs på förlängd tid (SHMf 4 §).

Planen för egenkontroll ska innehålla en beskrivning av vilka riskerna är för de negativa effekter vid servering av alkohol, hur det övervakas att lagen iakttas, hur de risker som är förknippade med kritiska situationer hanteras och hur upptäckta brister åtgärdas (AlkoL 1 och 56 §).

I planen för egenkontroll ska det också presenteras en plan över åtgärder som ska vidtas i kritiska situationer samt med anledning av myndigheternas synpunkter, en plan för årlig utvärdering av genomförandet av planen för egenkontroll samt en plan för att hålla planen uppdaterad. Om planen för egenkontroll ändras ska tidpunkten för ändringen kunna utredas i efterhand. (SHMf 1 §.)

I planen för egenkontroll ska det finnas en utredning om hur tillståndshavaren och den person som ansvarar för genomförandet av planen för egenkontroll övervakar iakttagandet av planen för egenkontroll och de bestämmelser som gäller personalen samt en utredning om hur personalens kompetens enligt alkohollagen säkerställs och om hur bokföringen av utbildning och kompetens är ordnad (SHMf 1 §).

Planen för egenkontroll får vid behov slås ihop med den plan för egenkontroll som avses i livsmedelslagen (297/2021) och tobakslagen (549/2016) och den kan också utarbetas elektroniskt. (AlkoL56 §).

Valvira och regionförvaltningsverken har utarbetat en blankett för planen för egenkontroll. Om tillståndshavaren fyller i blanketten noggrant och uppdaterar den uppfyller tillståndshavaren de krav som ställts på planen för egenkontroll.

En mall för planen för egenkontroll vid servering av alkoholdrycker finns på regionförvaltningsverkens webbplats.

3.2 Myndighetstillsyn

Regionförvaltningsverken övervakar detaljhandeln med samt serveringen och marknadsföringen av alkoholdrycker inom sitt område. Till Valviras uppgifter hör att styra, samordna och utveckla regionförvaltningsverkens alkoholtillståndsförvaltning och tillsyn, producera alkoholförvaltningens informations-, statistik- och kommunikationstjänster samt tillsyn över detaljhandeln med och serveringen och marknadsföringen av alkoholdrycker i hela landet. Syftet med Valviras styrning är att säkerställa en enhetlig tillämpning av lagen i hela landet (AlkoL 60 §).

För att tillståndsförvaltningen och styrningen samt tillsynen enligt alkohollagen ska kunna genomföras krävs ett omfattande samarbete med handräcknings- och intressentgrupper.

För att förebygga alkoholskador och bekämpa grå ekonomi och ekonomisk brottslighet har samarbetet intensifierats med skatte-, utöknings-, tull-, polis-, arbetarskydds- och hälsoskyddsmyndigheterna samt livsmedelsmyndigheterna.

Tillsynsmyndigheten har rätt och ska garanteras att för tillsynen få obehindrat tillträde till tillståndshavarens lokaler, verksamhet och handlingar samt transporter av alkoholhaltiga ämnen. Vidare har tillsynsmyndigheten rätt att lagra de uppgifter och utan ersättning få de prover som behövs för tillsynen. (AlkoL 62 §).

Myndigheterna övervakar serveringsställena systematiskt och ofta i samarbete med andra myndigheter. Tillsynsbesök görs både enligt överenskommelse och oanmält. Tillsynsbesök enligt överenskommelse görs även på distans. Med dem vill man bland annat stödja tillståndshavaren i planeringen och genomförandet av egenkontrollen.

Under inspektionerna strävar inspektören efter att utföra arbetet så att kunderna och den normala restaurangverksamheten inte störs. Inspektören presenterar sig för den ansvariga föreståndaren genom att visa sitt tjänstemärke. Den ansvariga föreståndaren och personalen bör samarbeta med inspektören i god anda. För att undvika negativa följder är det till exempel inte ändamålsenligt att informera kunderna om att en inspektör är närvarande.

Inspektören diskuterar med tillståndshavarens representant om de omständigheter som hen eventuellt observerat på serveringsstället och lyfter fram eventuella förseelser och missförhållanden samt utvecklingsbehov och

anvisningar. Ett protokoll upprättas alltid över inspektionen och en kopia av protokollet lämnas elektroniskt till tillståndshavaren eller dennes företrädare.

Om personalen på ett serveringsställe inte förmår upprätthålla ordningen på stället, om byggnadsföreskrifter, säkerhetsföreskrifter eller de villkor som gäller servering har överträtts på ett betydande sätt vad gäller antalet kundplatser eller om det krävs för att garantera allmän ordning och säkerhet i området kan polisen förbjuda försäljning av alkoholdrycker för högst den pågående serveringstiden. Tillståndsmyndigheten ska underrättas om förbudet. (AlkoL 67 §.)

Polisen använder en elektronisk inspektionsanmälan, med vilken överträdelser och missförhållanden som upptäckts på serveringsställena omedelbart kan delges regionförvaltningsverket för eventuella fortsatta åtgärder enligt alkohollagen. Polisen kan bötfälla en person som är anställd vid ett serveringsställe, till exempel en servitör, om personen har gjort sig skyldig till brott mot serveringsbestämmelserna.

3.3 Sanktioner för brott mot serveringsbestämmelserna

Myndighetstillsynens syfte är i första hand att vägleda och ge råd, men i klara överträdelsefall ingriper man i verksamheten med påföljder enligt alkohollagen. En anmärkning kan ges eller en påföljdsavgift påföras också för upprepade lindrigare brister och förseelser. I allvarliga fall kan tillståndet återkallas för viss tid eller permanent. Om tillståndshavaren trots uppmaningar inte genom egenkontroll kan nå en tillfredsställande nivå i fråga om iakttagandet av alkohollagen, kan det tillståndet förenas med bestämmelser eller begränsningar (AlkoL 22 §).

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda tillståndshavaren att fortsätta näringsverksamhet som avses i alkohollagen till de delar verksamheten i väsentlig grad strider mot god sed på det sätt och den inte har rättats till eller avslutats inom en utsatt skälig tid trots en uppmaning från tillsynsmyndigheten (AlkoL 4 och 68 §). Förbudet kan förenas med vite (AlkoL 70 §).

Tillståndsmyndigheten kan ålägga tillståndshavaren eller alkoholbolaget att betala en påföljdsavgift på minst 300 och högst 1 000 euro, om serveringen har brutit mot bestämmelserna om servering eller mot villkoren eller begränsningarna i det tillstånd eller godkännande som erhållits eller mot de föreskrivna skyldigheterna. Påföljdsavgift kan också påföras, om det på serveringsstället eller i dess omedelbara närhet har förekommit

ordningsproblem som beror på brister i planen för egenkontroll eller på att planen inte iakttagits (AlkoL 71 §).

När påföljdsbeloppets storlek fastställs beaktas förfarandets art, skadlighet och hur ofta det upprepats. Påföljdsavgift ska inte påföras om förfarandet ska anses vara ringa eller om det med tanke på förfarandets art, hur ofta förfarandet upprepats, förfarandets planmässighet, i vilken utsträckning planen för egenkontroll iakttagits och andra omständigheter är oskäligt att påföra avgift. I sådana fall kan tillståndshavaren ges en anmärkning, om det finns anledning till det. (AlkoL 71 §).

Tillståndsmyndigheten kan återkalla ett tillstånd eller godkännande för viss tid eller permanent, om verksamhetsutövaren efter det att en anmärkning getts eller påföljdsavgift påförts fortsätter att bryta mot eller försumma sina vid ovan ansedda skyldigheter och förfarandet ska betraktas som väsentligt. När längden på tidsfristen bestäms ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den verksamhet är som återkallelsen grundar sig på och till omständigheterna kring verksamheten. Ett tillstånd eller godkännande kan återkallas permanent endast om förfarandet uppsåtligt fortsätter efter det att påföljdsavgift påförts eller tillståndet återkallats för viss tid och om förfarandet även som helhet betraktat är grovt. (AlkoL 72 §).

Även om ingen anmärkning getts eller påföljdsavgift påförts kan tillståndet eller godkännandet återkallas för viss tid, om tillståndshavaren bryter mot sina väsentliga skyldigheter enligt alkohollagen på ett sätt som tyder på uppenbar likgiltighet inför skyldigheterna. Tillståndet kan återkallas permanent utan föregående anmärkning eller påföljdsavgift om verksamhetsutövaren bryter mot alkohollagen genom en gärning eller försummelse som orsakar allvarlig fara för människors hälsa och förfarandet som helhet betraktat är grovt. (AlkoL 72 §).

Ett tillstånd eller godkännande ska återkallas, om tillståndshavaren begär det eller om förutsättningarna för tillståndet eller godkännandet inte föreligger på grund av att felaktiga uppgifter lämnats i ansökan eller på grund av att omständigheterna förändrats och om situationen inte har rättats till inom utsatt tid (AlkoL 72 §).

3.4 Påföljder för överträdelser av bestämmelserna om marknadsföring

Tillsynen av marknadsföringen av alkoholdrycker åligger i första hand respektive regionförvaltningsverk inom dess verksamhetsområde.

Regionförvaltningsverkens områdesindelning och kontaktuppgifter finns regionförvaltningsverkens webbplatser. Valvira övervakar marknadsföringen av alkoholdrycker i hela landet, det vill säga den som äger rum på flera än ett regionförvaltningsverks område eller på riksnivå.

I 68–70 § i alkohollagen föreskrivs om påföljder för överträdelser av bestämmelserna om marknadsföring. Sanktionerna kan riktas till både den som beställt marknadsföringen och den som utfört uppdraget samt deras anställda.

Om Valvira eller regionförvaltningsverket upptäcker missförhållanden eller verksamhet som strider mot bestämmelserna i alkohollagen eller föreskrifterna kan de ge fritt formulerade instruktioner för att korrigera verksamheten.

Om anvisningarna inte räcker till för att avsluta den lagstridiga verksamheten, kan Valvira eller regionförvaltningsverket förbjuda den som beställt marknadsåtgärden eller den som genomfört den jämte personer i dennes tjänst att fortsätta eller upprepa den lagstridiga verksamheten. Förbudet kan förenas med vite.

4 Ansökan om serveringstillstånd

Serveringstillstånd kan beviljas en naturlig eller juridisk person (AlkoL 12 §). Serveringstillstånd kan beviljas för viss tid eller tillfälligt (AlkoL 9 §).

Ett serveringstillstånd är bundet till näringsidkaren och till serveringsstället (AlkoL 10 § och 18 §). Serveringstillstånd kan även beviljas en sökande som inte har ett serveringsställe, om avsikten är att serveringen ska bedrivas vid tillställningar och evenemang som ordnas på ett på förhand godkänt serveringsområde (AlkoL 19 och 20 §). Man kan även servera alkohol med ett serveringstillstånd som beviljats serveringsstället på ett på förhand godkänt serveringsområde (AlkoL 20 §). Servering på ett på förhand godkänt serveringsområde förutsätter att anmälan görs till regionförvaltningsverket senast tre dygn (72 timmar) innan tillställningen börjar (AlkoL 20 §).

På ansökan beviljas serveringstillstånd för alkoholdrycker av det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde sökandens verksamhetsställe ligger. Om serveringen inte äger rum inom ett visst regionförvaltningsverks område, beviljas tillståndet av regionförvaltningsverket på sökandens hemort eller, om sökanden saknar hemort i Finland, av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. (AlkoL 7 §). Serveringstillstånd för Åland beviljas av en myndighet i landskapet Åland.

Servering på fartyg eller luftfartyg i utrikestrafik eller på sådana för utrikestrafik avsedda delar av flygplatser dit bara passagerare som kan uppvisa flygbiljett har tillträde är möjligt genom att göra en anmälan om serveringsverksamheten till Valvira (AlkoL 47 och 48 §).

Det är bra att lämna in ansökan i god tid före restaurangens öppnande eller ett ägarbyte, då servering utan tillstånd eller på tillstånd som beviljats den föregående ägaren är lagstridigt. Serveringstillstånd beviljas först när sökanden och serveringsområdena har konstaterats uppfylla förutsättningarna för beviljandet av tillstånd.

Andra tillstånds- och anmälningsärenden i anslutning till ansökan om serveringstillstånd och servering kan inledas genom blanketter som finns på regionförvaltningsverkens webbplats. Av blanketterna framgår de handlingar som ska fogas till ansökan. Blanketterna är utformade så att de uppgifter och bilagor som ska fyllas i omfattar kraven på uppgifter för tillståndsansökningar och tillståndsansökningar i Statsrådets förordning om verkställighet av alkohollagen (151/2018).

Varje sökande ska uppge sitt FO-nummer i tillståndsansökan. Den ifyllda blanketten med bilagor skickas till regionförvaltningsverket, som vid behov begär utlåtande i ärendet av polisen och kommunen. Vid behov reserveras serveringsställets närmiljö möjlighet att påverka. Utlåtanden eller utredningar kan begäras också av andra instanser som anses nödvändiga. (AlkoL 21 §.)

Till tillståndsansökan ska den utredning fogas som behövs för bedömningen av de förutsättningar för beviljande av tillståndet som gäller sökanden, verksamheten, dess konsekvenser och andra relevanta omständigheter och som tillståndsmyndigheten inte redan har tillgång till. (AlkoL 8 §).

En näringsidkare som redan har beviljats serveringstillstånd för en viss plats kan inte börja servera alkoholdrycker på ett nytt affärsställe utan ett nytt serveringstillstånd. Om en näringsidkare som har fått serveringstillstånd överlåter serveringsstället till en annan företagare som fortsätter affärsverksamheten där, får den nya företagaren inte servera alkoholdrycker på ifrågavarande serveringsställe innan tillståndsmyndigheten på ansökan har beviljat företagaren serveringstillstånd.

Straffbestämmelserna om olovlig försäljning och förmedling av alkohol finns i 50 a kap. i strafflagen. Den som i strid med alkohollagen säljer, förmedlar eller annars överlåter alkoholdrycker eller sprit till någon annan kan för alkoholbrott dömas till böter eller fängelse. Ekonomisk vinning av ett brott döms förverkad i enlighet med strafflagen.

4.1 Krav som gäller sökanden

Näringsverksamhet enligt alkohollagen är förknippad med skyldigheter som gäller både beskattningen och skyddet av människors hälsa. Ett strukturellt problem som i viss mån förekommit inom serveringsverksamheten har varit att alkoholdrycker prissätts så lågt att inkomsterna från dem inte kan täcka affärsverksamhetens skatter eller andra skyldigheter. En sådan verksamhet, och överlag näringsverksamhet med ekonomiska svårigheter, kan vara förknippad med likgiltighet inför alkohollagen.

Serveringstillstånd ska enligt lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) beviljas en fysisk eller juridisk person som avses i 1 § 1 eller 2 mom. och som har de förutsättningar enligt alkohollagen som gäller sökanden och som behövs för att bedriva verksamheten (AlkoL 12 §).

Förutsättningarna för att bevilja en fysisk person tillstånd är att:

- 1) sökanden är myndig, hans eller hennes handlingsbehörighet inte har begränsats med stöd av 18 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) och sökanden inte har förordnats en intressebevakare med stöd av 8 § 1 mom. i den lagen,
- 2) sökanden inte har försatts i konkurs och i fråga om sin förmögenhet förmår sköta verksamheten och se till att de lagstadgade skyldigheterna uppfylls,
- 3) sökanden är känd som tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften (AlkoL 13 §).

Förutsättningarna för att bevilja en juridisk person tillstånd är att:

- 1) sökanden inte har försatts i konkurs och i fråga om sin förmögenhet förmår sköta verksamheten och se till att de lagstadgade skyldigheterna uppfylls,
- 2) de som hör till förvaltningsorganen, verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen uppfyller förutsättningarna ovan nämnda villkor som gäller fysiska personer (AlkoL 13 §).

Förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls inte på det sätt som ovan avses sökandens eller personens tidigare verksamhet som helhet betraktad visar att sökanden eller personen är uppenbart olämplig att bedriva näringsverksamhet enligt alkohollagen.

Som tidigare verksamhet betraktas att:

- 1) sökanden eller personen i betydande grad eller upprepade gånger har försummat att betala skatter eller andra offentliga avgifter eller att personen har utövat bestämmande inflytande över en juridisk person som på motsvarande sätt har försummat att betala skatter eller andra offentliga avgifter,
- 2) sökanden eller personen enligt utmätning eller någon annan utredning annat än tillfälligt är oförmögen att svara för sina skulder,
- 3) sökanden eller personen under de fem senaste åren har fått ett tillstånd som avses i alkohollagen permanent återkallat eller personen har utövat

bestämmande inflytande över en juridisk person vars i denna lag avsedda tillstånd permanent har återkallats under samma tid,

- 4) personen under de senaste fem åren har dömts till straff för ett sådant uppsåtligt brott i anslutning till utövande av näringsverksamhet som kan leda till fängelse,
- 5) det på grundval av brott eller förseelser som begåtts i berusat tillstånd eller gripanden enligt 2 kap. 2 § i polislagen (872/2011) till följd av berusning kan anses att personen missbrukar berusningsmedel (AlkoL 13 §).

Förutsättningarna för beviljande av tillstånd kan bedömas i enlighet med de faktiska förhållandena, om det av ansökan eller förhållandena annars tydligt framgår att den sökandes verksamhet leds eller dess förvaltning sköts av någon annan än den tidigare nämnda personen och att arrangemangen i anslutning till förfarandet har framställts i strid med de faktiska förhållandena i syfte att kringgå bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av tillstånd (AlkoL 13 §).

I enlighet med kravet på helhetsbedömning kan tillståndsansökan inte avslås t.ex. enbart på den grunden att det i sökandens tidigare företagsverksamhet har försumrats att betala skatter, utan ytterligare en förutsättning är att verksamheten visar att sökanden är uppenbart olämplig att bedriva tillståndspliktig verksamhet.

Förutsättningarna för tillståndshavaren ska vara i kraft också efter att tillståndet beviljats och avsaknaden av förutsättningar kan leda till att tillståndet permanent återkallas på grund av förändrade omständigheter (AlkoL 72 §).

Serveringstillstånd kan inte beviljas i ett aktiebolag, öppet bolag, kommanditbolag, andelslags eller en förening som håller på att grundas eller bildas, eftersom dessa inte har rättshandlingsförmåga innan de är registrerade.

4.2 Serveringstillstånd för viss tid

Serveringstillstånd beviljas i regel tills vidare. Tillstånd beviljas för viss tid, om sökanden har ansökt om tillstånd för viss tid eller om verksamheten är tidsbegränsad till sin karaktär. Tillståndsmyndigheten kan av grundad anledning anse att tillståndet ska beviljas för högst ett år för att det ska gå att kontrollera att sökanden eller den tillståndspliktiga verksamheten har de förutsättningar som behövs eller ge akt på konsekvenserna av verksamheten (AlkoL 9 §).

En motivering till beviljande av tillstånd för viss tid jämte kontroll kan exempelvis vara att tillståndshavaren har en betydande skatteskuld som denne amorterar enligt en betalningsplan. Om betalningsplanen följs, kan de bristfälliga ekonomiska förutsättningarna förbättras. Beviljande av tillstånd för viss tid kan även motiveras med en uppföljning av tillståndshavarens tillförlitlighet. Ett skäl till detta kan vara att tillståndshavaren tidigare har gjort sig skyldig till brott som tillståndsmyndigheten måste beakta i sin tillståndsprövning, eller om tillståndshavaren med grundad anledning misstänks för drogproblem (AlkoL 13 §).

Om tidigare serveringsverksamhet på samma ställe har gett upphov till störningar och olägenheter för omgivningen eller allmän ordning och säkerhet, kan tillståndet beviljas för viss tid för att konsekvenserna av verksamheten ska kunna följas.

För evenemang som festivaler kan serveringstillstånd sökas för viss tid. Vid tillställningar kan servering även förekomma till följd av en anmälan, men detta förutsätter att godkännande av området som serveringsområde inhämtats på förhand av områdets ägare eller innehavare och att serveringsutövaren har ett giltigt serveringstillstånd.

4.3 Krav som gäller serveringsstället

Innan serveringsverksamhet inleds ska ett serveringstillstånd sökas och beviljas för den lokal eller det ställe där serveringsverksamhet kommer att bedrivas (AlkoL 2 § och 18 §). Tillståndet är bundet till företaget och till verksamhetsstället (AlkoL 10 § och 18 §). Om restaurangen flyttar till en ny adress eller om verksamhetsutövaren (FO-numret) ändras, måste man ansöka om ett nytt serveringstillstånd.

Ett serveringstillstånd för alkoholdrycker gäller serveringsområdet på ett serveringsställe och beviljas en sökande som utövar förplägnadsverksamhet som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006), om:

- 1) det serveringsområde som ska godkännas, i fråga om storlek och konstruktioner är sådant att det kan övervakas av myndigheterna och tillståndshavaren, och
- 2) sökanden har utarbetat en plan för egenkontroll enligt 56 § (alkohollagen 18 §).

Med serveringsområde avses ett område där kunderna får förtära alkoholdrycker. Med serveringsställe avses en helhet som består av serveringsområdet eller serveringsområdena (avdelningarna) samt andra utrymmen såsom kök, toaletter och lager.

Serveringstillstånd kan även beviljas för resande i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet avsedd servering i ett inkvarteringsrum samt servering för ett slutet sällskap i en möteslokal eller på ett motsvarande ställe, som till exempel i en bastuavdelning. På grund av dessa lokalers karaktär krävs ingen egentlig övervakning. (AlkoL 19 §).

Om serveringstillstånd söks för ett mobilt fordon, ska ansökan specificera en klar rutt för serveringen. Om man vill servera i fordonet även när det är stillastående, ska dessa platser anges i ansökan och tillståndsbeslutet. En förare av ett trafikmedel kan inte vara den enda personen som övervakar serveringen. Av dessa skäl har serveringstillstånd inte beviljats till exempel för taxibilar.

På serveringsstället får utöver tillståndshavaren även andra rörelseidkare som serverar mat verka för egen räkning. Serveringstillstånd kan beviljas också i anslutning till annan affärsverksamhet, t.ex. frisörsalong.

Bestämmelser om godkännande och användning av serveringsställets lokaler finns särskilt i lagstiftningen om byggande, brand- och räddningsväsendet, hälsoskydd, försäljning av livsmedel och hygien samt inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Bestämmelser om användningsändamålet för en lägenhet kan också finnas i fastighetsbolagets bolagsordning. Såväl krav enligt annan lagstiftning som privaträttsliga krav på användning av olika lokaler gäller oberoende av alkohollagstiftningen. Även om alkoholtillståndsmyndigheten inte undersöker ovan nämnda omständigheter i samband med att tillstånd beviljas, bör man i verksamheten också iaktta annan gällande lagstiftning och privaträttsliga avtal.

Två eller flera sökande får beviljas tillstånd för servering på samma serveringsområde samtidigt, om en av sökandena meddelar att den ansvarar för övervakningen på området (AlkoL 19 §). Alla som vill servera på serveringsområdet ska ansöka om serveringstillstånd för området i fråga och myndigheten ska godkänna det. På ett sådant gemensamt serveringsområde kan serveringen dock inte fortsätta efter kl. 1.30 (AlkoL 44 §). Om serveringsområdet är gemensamt under en begränsad tid endast före ovan nämnda klockslag, kan serveringen fortsätta även efter kl. 1.30 i enlighet med

bestämmelserna om förlängd serveringstid. Det är även möjligt att bevilja flera aktörer tillstånd till servering inom samma område vid olika tidpunkter, om det med tillståndsvillkoren kan säkerställas att tillsynen genomförs (AlkoL 18 och 22 §).

Tillståndsmyndigheten kan när den godkänner serveringsområdet tillåta att kunderna för alkoholdrycker från ett av serveringsställets serveringsområden till ett annat på ett sätt som godkänns i tillståndshavarens plan för egenkontroll. En sådan situation är till exempel när det mellan restaurangen och dess serveringsområde utomhus finns en trottoar som inte hör till serveringsområdet. Man kan ansöka om tillstånd att föra alkoholdrycker från ett område till ett annat även för ett serveringstillstånd som redan är i kraft. (AlkoL 36 §).

Tillståndshavaren ska i planen för egenkontroll beskriva hur serveringsstället för drycker från ett serveringsområde till ett annat samt hur man styr och övervakar kunderna i den här situationen.

Ett allmänt läktarutrymme som används vid idrotts-, motions- eller musikevenemang eller andra jämförbara evenemang får inte godkännas som serveringsområde. Ett läktarutrymme kan dock godkännas som serveringsområde vid ovan avsedda evenemang, om läktarutrymmet är reserverat endast för personer som har fyllt 18 år (AlkoL 18 §). Myndigheten för serveringstillstånd kan godkänna ett allmänt läktarområde eller en del av det som serveringsområde och begränsa giltigheten av godkännandet till enbart de tidpunkter eller tillställningar vid vilka serveringsområdet är reserverat uteslutande för myndiga personer (AlkoL 22 §).

Tillståndsmyndigheten får för att trygga övervakningen förena ett serveringstillstånd eller godkännande av serveringsområde med villkor och begränsningar som gäller serveringsområdet och serveringstiden, om:

- 1) serveringen är avsedd att ske på ett ställe i anslutning till eller i omedelbar närhet av lokaler som huvudsakligen är avsedda för eller används av barn eller ungdomar eller på ett ställe där det bedrivs näringsverksamhet vars huvudsakliga målgrupp är barn och ungdomar,
- 2) serveringen är avsedd att ske under ett idrottsevenemang eller en tillställning som är avsedd för hela familjen eller vars deltagare annars till stor del är barn och ungdomar (AlkoL 22 §).

Tillståndsmyndigheten får förena ett tillstånd med villkor eller begränsningar som gäller serveringsområde, antal kundplatser och förebyggande av problem med oljud, om villkoren och begränsningarna på grund av ställets läge,

verksamhetens särskilda karaktär eller andra särskilda omständigheter som har framkommit vid verksamheten är nödvändiga för att trygga övervakningen på serveringsstället och i dess omgivning, förebygga ordningsproblem och problem med oljud för dem som bor i närheten eller garantera allmän ordning och säkerhet.

Villkoren och begränsningar ska dimensioneras så att de inte utgör ett hinder eller gör det oskäligt svårt för tillståndshavaren att utöva förplägnadsverksamhet. Om det meddelas villkor och begränsningar som gäller tillståndshavarens pågående verksamhet, får dessa träda i kraft tidigast 30 dagar från det att beslutet om dem har delgetts. Tillståndsmyndigheten ska på ansökan av tillståndshavaren ändra eller upphäva de med tillståndet förenade villkoren och begränsningarna utan dröjsmål, om verksamhetens karaktär eller andra särskilda omständigheter har förändrats så att villkoren eller begränsningarna inte längre är nödvändiga (AlkoL 22 §).

4.4 Förlängd serveringstid

Det är möjligt att fortsätta serveringen i serveringsställets inomhusområde efter klockan 1.30 till högst klockan 4 utifrån en skriftlig anmälan till tillståndsmyndigheten (anmälan om förlängd tid). Anmälan ska lämnas till tillståndsmyndigheten minst tre veckor innan den förlängda tiden är planerad att införas. Anmälan ska innehålla uppgifter om längden på och tidpunkterna för den förlängda serveringstiden samt de uppgifter som behövs för bedömning av serveringsverksamhetens konsekvenser (AlkoL 44 §).

Tillståndsmyndigheten ska ge in anmälan om förlängd tid till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten för behandling enligt hälsoskyddslagen (AlkoL 44 §).

Serveringen får förlängas till klockan 4 utomhus om tillståndsmyndigheten beviljat tillstånd för detta (tillstånd till förlängd tid). Tillstånd får inte beviljas för ett utomhusområde, om serveringen kan leda till en sanitär olägenhet i boendemiljön. Tillstånd till förlängd tid kan också beviljas för inledande av servering tidigast klockan 7 i samband med frukostservering på tillståndshavarens inkvarteringsställe. (AlkoL 44 §).

På ett serveringsområde som är gemensamt för två eller flera tillståndshavare får serveringen inte fortgå efter klockan 1.30 (AlkoL 44 §). Aktörerna för ett gemensamt serveringsområde kan i tillståndet avtala om att serveringsområdet endast kan användas av en innehavare av serveringstillstånd efter klockan 1.30. Om andra innehavare av serveringstillstånd inte får servera efter klockan

1.30, innebär det i praktiken att de ska upphöra med serveringen senast klockan 0.30. Då kan förlängd tid meddelas eller sökas för serveringsområdet.

Tillståndsmyndigheten får ställa villkor eller begränsningar som gäller bl.a. antalet anställda och kunder, serveringstid, och förebyggande av problem med oljud, om villkoren och begränsningarna är nödvändiga för att trygga övervakningen på serveringsstället och i dess omgivning, förebygga ordningsproblem och problem med oljud för dem som bor i närheten eller garantera allmän ordning och säkerhet. Tillståndsmyndigheten får förbjuda förlängning av serveringstiden, om hälsoskyddsmyndigheten konstaterar att det medför sådana sanitära olägenheter som avses i hälsoskyddslagen för dem som bor i närheten och olägenheterna inte kan förebyggas genom tillståndshavarens åtgärder. (AlkoL 22 och 44 §).

Kommunen har, om förlängd serveringstid medför mer än ringa olägenhet för den allmänna ordningen och säkerheten, rätt att inom det område i kommunen som olägenheten berör förbjuda förlängning av serveringstid eller bestämma om begränsningar som gäller förlängd serveringstid. Kommunens beslut kan gälla alla veckodagar eller vissa veckodagar och det kan gälla tills vidare eller för en viss tid. Beslutet träder i kraft tidigast sex månader från det att beslutet har vunnit laga kraft (AlkoL 44 §).

Om serveringen fortsätter på serveringsstället efter klockan 1.30 utifrån anmälan eller lov, ska tillståndshavaren utse en sådan ordningsvakt som avses i lagen om privata säkerhetstjänster att övervaka ordningen och säkerheten på serveringsstället och i dess omedelbara närhet. En ordningsvakt för varje påbörjat hundratal kunder ska utses, och de måste utföra sitt uppdrag från klockan 1.30 till dess att kunderna slutar förtära alkoholdrycker (AlkoL 45 §).

Tillståndsmyndigheten kan sänka kravet eller slopa kravet helt och hållet, om tillståndshavaren i anmälan om förlängd tid eller i en skriftlig ansökan framför att kravet är klart onödigt på grund av ställets verksamhetsidé eller av någon annan motsvarande orsak. Tillståndsmyndigheten kan också med avvikelse från det som föreskrivs ovan kräva att det utses fler ordningsvakter, om det är nödvändigt (AlkoL 45 §).

4.5 Servering vid tillställningar och evenemang

För tillställningar och evenemang kan man ansöka om serveringstillstånd för viss tid (AlkoL 9 och 18 §). Vid tillställningar kan servering även förekomma till följd av en anmälan, men detta förutsätter att för området på förhand av

områdets ägare eller innehavare har inhämtats ett godkännande som serveringsställe (AlkoL 20 §). I allmänhet lämpar sig ett serveringstillstånd för viss tid bäst för anordnande av en enskild serveringstillställning.

En evenemangs-, mötes- och festlokal och ett motsvarande område kan på ansökan av lokalens eller områdets ägare eller innehavare godkännas som serveringsområde under samma förutsättningar och med eventuella begränsningar som serveringsområdet på serveringsstället. På ett sådant på förhand godkänt serveringsområde kan serveringsverksamhet bedrivas av en aktör som tidigare beviljats serveringstillstånd. Tillståndsmyndigheten ska underrättas om serveringen senast tre dygn (72 timmar) innan evenemanget börjar. (AlkoL 20 och 22 §). Om verksamheten till exempel förutsätter tillstånd för ett gemensamt serveringsområde eller för förlängd tid, ska ansökningarna om dessa inledas vid regionförvaltningsverket klart tidigare, minst en månad före tillställningen.

Tillställningen eller evenemanget där man kan servera med anmälan kan inte vara längre än 30 dygn. Kontinuerlig aktivitet eller en följd av olika små evenemang är inte ett tillfälle. Tillställningarna ska specificeras i anmälan. Med en serveringsanmälan kan man anmäla serveringen vid flera till sin omfattning och sitt innehåll liknande tillställningar inom samma på förhand godkända serveringsområde, för men högst 30 dygn (t.ex. matchevenemang eller danser).

Om serveringstillställningarna anknyter till på förhand utsedda turisttjänster inom ett på förhand godkänt serveringsområde, får tillståndshavarens alla serveringstillställningar anmälas för högst ett år åt gången med angivande av de planerade rutterna. (AlkoL 20 §). Som sådana turisttjänster har betraktats olika upplevelse-, vildmarks- och safaritjänster som huvudsakligen äger rum på planerade rutter i naturen.

Bestämmelser om servering som gäller ett på förhand godkänt serveringsområde gäller endast när serveringen har anmälts till tillståndsmyndigheten. Serveringsverksamheten omfattas i regel av samma bestämmelser som på ett fast serveringsställe. Det ska finnas en plan för egenkontroll för serveringsverksamheten. Planen för egenkontroll och godkännandet av verksamhetsstället ska hållas tillgängliga för personalen och tillsynsmyndigheterna (SHMf 1 §).

Ett serveringsområde som godkänns på förhand kan bestå av flera serveringsområden (avdelningar). Varje avdelning inom ett godkänt serveringsområde kan meddela att den samtidigt har olika innehavare av

serveringstillstånd utan att ansöka om tillstånd för ett gemensamt serveringsområde. För servering vid samma avdelning samtidigt måste man dock ansöka om tillstånd för ett gemensamt serveringsområde (AlkoL 19 §). Två eller flera sökande får beviljas tillstånd för servering på samma serveringsområde samtidigt, om en av sökandena meddelar att den ansvarar för övervakningen på området.

Om man vill förlänga serveringen efter klockan 1.30 i en lokal inomhus på ett på förhand godkänt serveringsställe, ska den som med ett serveringstillstånd kommer till området för att utöva verksamhet senast tre veckor innan evenemanget eller tillställningen lämna en anmälan till regionalförvaltningsverket. På förlängning av serveringstiden utomhus tillämpas förfarandet med ansökan om förlängd tid.

På cateringtillställningar som ordnas i kundens egna lokaler eller i andra lokaler, som inte är serveringsområde eller förplägnadsrörelse, ska man i anskaffning och servering av alkoholdrycker beakta alkohollagens bestämmelser om förmedling av alkoholdrycker. Alkoholdrycker får enligt 84 § i alkohollagen inte förmedlas eller överlåtas mot arvode. Straffbestämmelserna om olovlig försäljning och förmedling av alkohol finns i 50 a kap. i strafflagen.

Om ett cateringföretag på arrangörens begäran skaffar alkoholdrycker till en tillställning och tar ut ett arvode för leveransen av alkoholdryckerna eller servering av dryckerna betraktas det som ett brott mot alkohollagen. Det uppstår i regel inga problem om den som ordnar tillställningen själv skaffar alkoholdryckerna och cateringföretaget serverar dryckerna i samband med den övriga serveringen. Cateringföretaget får i sådana fall debitera den som arrangerar tillställningen för personalanvändningen, t.ex. per timme.

Om ett cateringföretag har en lokal där företaget regelbundet ordnar avgiftsbelagda fest- och cateringtillställningar, är det fråga om en förplägnadsrörelse där servering av alkoholdrycker kräver ett serveringstillstånd.

4.6 Detaljhandelstillstånd för serveringsställe

Ett detaljhandelstillstånd för alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol kan endast för drycker som serveras beviljas för detaljhandel inomhus på ett serveringsställe. Detaljhandel på serveringsställen omfattas i regel av samma bestämmelser som annan detaljhandel med alkoholdrycker. I anslutning till serveringsstället kan man också få

detaljhandelstillstånd för gårdsvin eller hantverksöl, om man uppfyller förutsättningarna för att få tillstånd. (AlkoL 17 §.)

I samband med serveringstillstånd för viss tid eller på ett på förhand godkänt serveringsområde får detaljhandelstillstånd emellertid beviljas endast för evenemang som ordnas av flera tillverkare av alkoholdrycker och vars syfte är att presentera produkterna för konsumenterna. (AlkoL 17 och 20 §.)

Tillståndsmyndigheten får meddela tillståndsvillkor som gäller kassa- och försäljningsarrangemang i detaljhandeln, om det till stället läge eller verksamhet hänför sig särskilda risker med avseende på övervakning eller allmän ordning och säkerhet eller om det också bedrivs servering på samma verksamhetsställe (AlkoL 17 §).

Tillståndsmyndigheten får begränsa tiden för detaljhandel på ett serveringsställe och den mängd som säljs till kunden, om det är nödvändigt för att säkerställa övervakningen på serveringsstället och dess omgivning för att förebygga störning av ordningen och olägenheter med oljud för dem som bor i närheten eller för att garantera allmän ordning och säkerhet (AlkoL 22 §).

4.7 Användningstillstånd för köksalkohol

En restaurang kan söka tillstånd att använda köksalkohol i matlagning. Tillstånd ska sökas hos Valvira. Beviljande av tillstånd förutsätter att behovet av köksalkohol är motiverat och att den plats där köksalkohol används uppfyller de krav som ställs på platsen.

Till ansökan ska fogas en redogörelse för alkoholens användningsändamål och årliga inköpsbehov (alkoholsorter och litermängd per sort, matrecept).

Användning och lager av köksalkohol ska bokföras och utifrån tillståndshavarens bokföring ska alkoholens mängd och kvalitet i efterhand kunna redovisas.

Det lönar sig inte att ansöka om tillstånd för köksalkohol för matlagning i liten skala, eftersom man betalar en årlig avgift och tillsynsavgift för tillståndet.

4.8 Anmälan om import av alkoholdrycker i kommersiellt syfte för servering

En innehavare av detaljhandelstillstånd får importera alkoholdrycker som avses i detaljhandelstillståndet för detaljhandel efter att ha gjort en anmälan till Valvira om att han eller hon är verksam som importör (AlkoL 29 §).

Anmälan görs på en blankett som finns på Valviras webbplats. För behandling av anmälan tas en avgift ut och till verksamhetsstället skickas ett brev som bekräftar att anmälan mottagits. Detta brev uppvisas för tullen i samband med importen.

Importören svarar för kvaliteten på och sammansättningen av alkoholdrycker som de har överlåtit till konsumtion samt för att produkterna, produktmärkningarna och den övriga presentationen av produkterna stämmer överens med gällande bestämmelser och föreskrifter (AlkoL 30 §). Valvira styr övervakar genomförandet av detta ansvar. Vad gäller märkningar på förpackningar bör man beakta att obligatoriska märkningar, såsom ingredienser som orsakar överkänslighet, ska finnas på förpackningarna på finska och svenska.

Importören ska deklarerera alla importerade produkter till alkoholnäringsregistret innan de serveras. Dessutom ska alla importerade partier rapporteras månatligen till Valvira.

Mer information om import av alkoholdrycker finns på Valviras webbplats www.valvira.fi.

Alkoholdrycker ska vid import anmälas för beskattning. Import av alkoholdryck betraktas som olaglig, om inte alkoholskatt betalats för drycken i Finland.

4.9 Ändringar i bolagets ägar- och förvaltningsförhållanden eller konkurs

Om ett tillstånd har beviljats en juridisk person, och det bestämmande inflytande över den juridiska personen som grundar sig på äganderätt, avtal eller andra arrangemang överförs, ska tillståndshavaren underrätta tillståndsmyndigheten om saken inom två veckor från det att det bestämmande inflytandet överfördes (AlkoL 11 §). Försummelse av deklarationsskyldigheten kan leda till påförande av påföljdsavgift (AlkoL 71 §).

När regionförvaltningsverket exempelvis har utrett de nya styrelsemedlemmarnas tillförlitlighet och förutsättningar för försäljning av alkoholdrycker, ska bolaget underrättas om detta. Under behandlingen av anmälan får försäljningsverksamheten fortsätta som vanligt.

Om en innehavare av serveringstillstånd försätts i konkurs, kan konkursboet om så önskas fortsätta sälja alkoholdrycker i högst ett års tid efter att konkursen inleddes. Konkursboet ska underrätta regionförvaltningsverket om att serveringsverksamheten upphör eller fortsätter. För att fortsätta verksamheten behöver konkursboet numret på detaljhandelstillståndet från regionförvaltningsverket. (AlkoL 72 §.)

4.10 Ändringar i serveringsverksamheten

Om tillståndshavaren beslutar att väsentligt ändra karaktären eller omfattningen av sin verksamhet så att tillståndet inte längre täcker den förändrade verksamheten, ska tillståndshavaren ansöka om ändring av tillståndet innan ändringen genomförs. Inga ändringar får genomföras innan tillståndsmyndigheten har godkänt ändringen av tillståndet (AlkoL 11 §).

Tillståndsmyndigheten kan kräva behövliga tilläggsutredningar för att bedöma förutsättningarna för beviljande av tillstånd och behovet av bestämmelser och villkor som gäller tillståndet. Utredning kan i detta syfte också krävas i fråga om den verksamhet som förblir oförändrad i samband med ändringen. (Statsrådets förordning om verkställighet av alkohollagen 151/2018, 13 §.)

Om tillståndshavarens namn eller adress eller affärsställets namn ändras, ska detta anmälas till regionförvaltningsverket. Myndigheten för in uppgifterna i alkoholtillståndsregistret. Det är viktigt att registret är korrekt bland annat med tanke på varuleveranser och tillståndsmyndigheternas meddelanden.

Ändringarna i serveringsområdet kan gälla serveringsställets inomhus- eller utomhusutrymmen. Ändringarna kan vara permanenta eller för viss tid. Serveringsområdet får ändras på basis av tillståndshavarens anmälan. Ett serveringsområde utomhus får dock inte utvidgas. Anmälan om ändring av serveringsområdet ska lämnas till myndigheten minst tre veckor innan ändringen planeras tas i bruk. Tillståndsmyndigheten ska inom två veckor från det att anmälan togs emot meddela om ändringen inte uppfyller förutsättningarna för godkännande av serveringsområdet. (AlkoL 18 §).

Serveringsområdet kan på ett utomhusområde utvidgas och om så önskas även i övrigt ändras genom ansökan om ändring av serveringstillståndet. Då får ändringen genomföras när tillståndsmyndigheten har godkänt den. (AlkoL 11 §).

4.11 Ägarbyte och flyttning av verksamheten till en ny affärslokal

Serveringstillstånd eller något annat tillstånd enligt alkohollagen och de rättigheter som ingår i tillståndet får inte säljas eller på något annat sätt överlåtas helt eller delvis till någon annan (AlkoL 10 §).

Om en näringsidkare som har fått serveringstillstånd får ett nytt Fo-nummer eller överlåter serveringsstället till en annan företagare som fortsätter affärsverksamheten där, får företagaren inte servera alkoholdrycker på ifrågavarande serveringsställe innan tillståndsmyndigheten på ansökan har beviljat företagaren serveringstillstånd.

Om en tillståndshavare vill flytta sin verksamhet till ett nytt ställe måste man ansöka om ett nytt serveringstillstånd.

4.12 Avslutande av serveringsverksamhet

Tillståndsmyndigheten ska skriftligen underrättas om att serveringsverksamhetens upphör.

Den som har tillstånd att servera alkoholdrycker får utan partihandelstillstånd sälja sitt alkoholdryckslager till en annan tillståndshavare när verksamheten upphör eller övergår till någon annan. Överlåtelsepriset kan avtalas mellan köparen och säljaren. Alkohollagret kan även flyttas till ett annat av tillståndshavarens försäljningsställen eller returneras till partiförsäljaren. (AlkoL 30 §.)

Ett dokument ska uppgöras om överlåtelsen av alkoholdryckslagret till en ny ägare eller till ett annat försäljningsställe, varav framgår vilken mängd av varje alkoholdryck som överläts. Ett dokument över överlåtelsen av ett alkohollager ska lämnas till regionförvaltningsverket inom 30 dagar från det att besittningen har övergått. (AlkoL 30 §.)

Tillståndshavaren ska lämna regionförvaltningsverket uppgifter om försäljningar som gjorts före avslutningsdagen med en halvårsrapport (AlkoL 62 § och SHMf 9 §).

4.13 Tillstånds- och tillsynsavgifter

Tillståndsmyndigheten tar ut en avgift för behandlingen av tillståndsansökningar samt en lagstadgad årlig tillsynsavgift. Avgifterna är utsökbara utan dom eller beslut.

Bestämmelser om regionförvaltningsverkens prestationsavgifter utfärdas genom förordning av statsrådet och om Valvira handläggningsavgifter genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. De gällande avgiftstabellerna finns på ämbetsverkens webbsidor och i bilagorna till förordningarna.

Om den avgiftsskyldige anser att det har skett ett fel i påförandet av behandlingsavgiften, kan hen hos den myndighet som påfört avgiften yrka rättelse inom sex månader från det att avgiften påfördes.

Regionförvaltningsverket tar årligen ut en tillsynsavgift per verksamhetsställe av innehavare av serveringstillstånd som gäller tills vidare. Dessutom tar regionförvaltningsverket ut årliga tillsynsavgifter för förlängd serveringstid och detaljhandel. (AlkoL 75 § och bilaga till lagen).

Tillsynsavgiften för servering påförs för inköp som beräknats som hundra procentig alkohol under föregående kalenderår eller som uppskattats under en beräkningsperiod på ett år som följer:

- Under 100 liter, 105 euro
- Minst 100 liter men mindre än 2 000 liter, 210 euro
- Minst 2 000 liter men mindre än 10 000 liter, 420 euro
- 10 000 liter eller mer, 790 euro.

Den särskilda årsavgiften för fortsatt servering är 760 euro, om serveringen fortsätter till klockan fyra mer än 180 dagar per år, och i övrigt 380 euro. Tillsynsavgiften bestäms enligt hur många dagar per år som har anmälts eller ansökts om förlängd tid till klockan fyra.

Årsavgiften för tillsynen över detaljhandeln är 200 euro för varje försäljningsställe. Årsavgiften för tillsynen över detaljhandeln gäller också serveringsställen som har tillstånd för detaljhandel med alkoholdrycker som serveras med alkoholhalt på högst 5,5 volymprocent.

Av en ny innehavare av detaljhandels- eller serveringstillstånd eller av en ny anmälan om förlängning av serveringstiden påförs ingen tillsynsavgift under det första kalenderåret. Tillsynsavgifterna för detaljhandel, servering och förlängning av serveringstiden faktureras kalenderårsvis senast 30.4 när tillståndshavaren har ett gällande tillstånd 1.4. (AlkoL 75 § och bilaga till lagen.)

Omprövning av tillsynsavgiften får begäras hos den myndighet som påfört avgiften. Begäran om omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgift ska inlämnas inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfående av beslutet. (AlkoL 80 §.)

Valvira

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården, Valvira

Bangårdsvägen 9, 00520 Helsingfors
PB 43, 00521 Helsingfors
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Telefon 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi